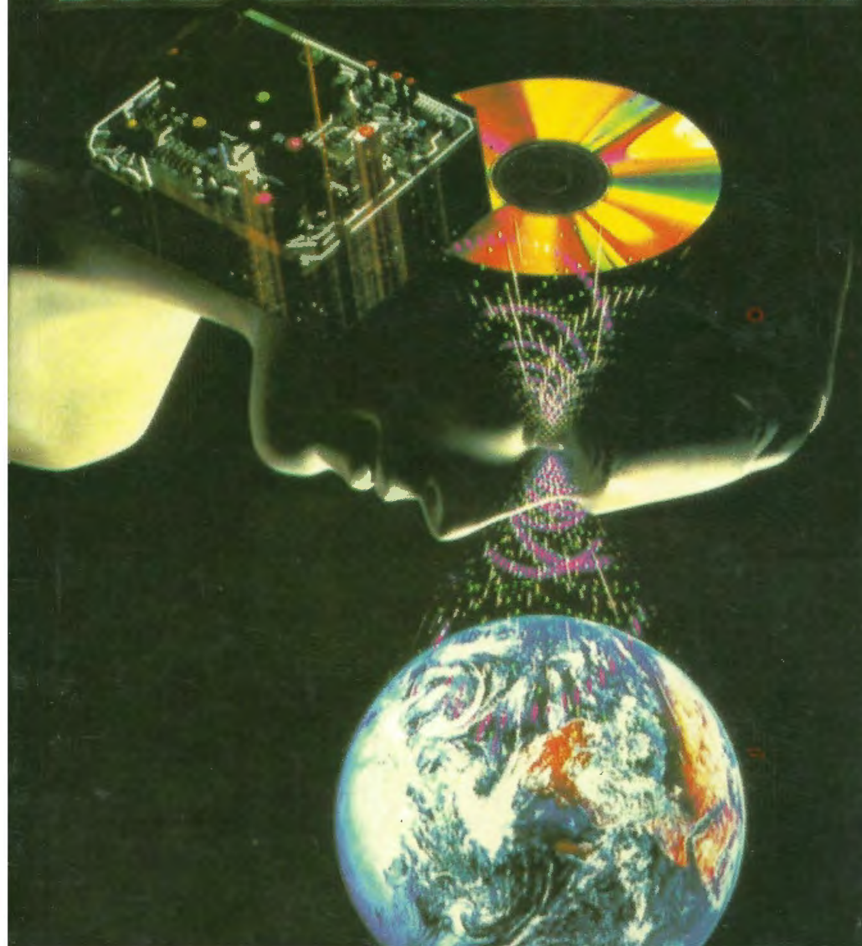
RÉMY CHAUVIN

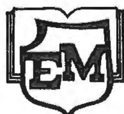
NOUL GOLEM

RÉMY CHAUVIN

NOUL GOLEM

Traducere de SANDA APOSTOLESCU

EDITURA MILITARĂ, BUCUREŞTI, 1995

Coperta: ANCA DAN

ISBN 973-32-0410-2

Prolog

Rabinul Loeve din Praga a ridicat, într-o zi, o statuie de argilă, semănând cu un om. Statuia era neînsufleţită, dar, când i-a înscris pe frunte tetragrama Numelui Sfânt, a prins viaţă şi a început să-l slujească. I-a dat numele de Golem...

Sunt nervos, pentru că lucrurile nu merg cum aş vrea. Vita de asistent n-a priceput ce voiam de fapt. Şi iată că un tânăr american ne-a ajuns din urmă... Bineînţeles, n-a priceput el chiar totul, dar se apropie periculos de mult de ţelul nostru. Şi, cum el, norocosul, nu trebuie să ţină seama de costul aparaturii electronice, s-ar putea să ne-o ia înainte chiar la linia de sosire.

Uite despre ce e vorba... Cu mulţi ani în urmă, mi-am dat deja seama că insectele sociale, şi în special dragele mele furnici, făceau o groază de lucruri pe care le face şi omul – numai că altfel decât el, mai simplu... Pentru fiecare problemă exista o soluţie „de furnică", stupidă dacă vreţi, dar care nu dădea niciodată greş. Exemplu: în fundul grădinii mele, o coloană lungă de furnici voia să traverseze un lanţ uriaş de munţi, un morman de nisip foarte fin, înalt de treizeci de centimetri şi destul de întins.

Fusese oare nisipul aruncat din întâmplare pe pista furnicilor, sau pista fusese trasată pe urmă nu ştiu, cert e că atunci când le-am privit, în dimineaţa

aceea, furnicile treceau pe dedesubt. Lucru imposibil, pentru că nisipul era foarte fin, uscat, curgea ca apa şi era imposibil să sapi o galerie dacă nu o sprijineai cu lemn, aşa cum fac minerii cu galeriile lor subterane. Şi totuşi furnicile treceau pur şi simplu pe sub munte şi se părea că fluiditatea nisipului nu le deranjează defel. Am dat atunci nisipul deoparte, cu grijă, şi, pe toţi sfinţii, ce mi-au văzut ochii? Galeria era cu-adevărat sprijinită, dar nu aşa cum o fac minerii noştri, care înfig montanţi laterali şi o grindă ce se odihneşte în vârf. Micile animale procedaseră altfel: puseseră rămurele lungi, unele peste altele, şi furnicile treceau prin interstiţiile acestor rămurele.

Eram uluit. Cum de făcuseră una ca asta? N-am înţeles decât câteva zile mai târziu, după ce am fost suficient de sadic ca să distrug munca furnicilor şi să le pun în faţa unui nou munte. Am văzut furnicile din coloană - poate mai mult de două sute de mii în total - îndeplinind, imperturbabile, programul intern prevăzut pentru un asemenea caz: „ Alunecă, aduceţi rămurele, sfârşitul programului". Nimic mai mult şi atât de bine executat, încât, până la urmă, un drum sigur le-a permis să urce colina. Numai că nisipul alunecă cu uşurinţă şi două sute de mii de furnici, reprezentând şase sute de mii de perechi de picioare (amintesc că furnicile, ca toate celelalte insecte, au şase picioare), îngroapă, încet-încet, rămurelele în nisip. Aduc atunci altele, dar primele continuă să se afunde şi, până la urmă, ating nivelul solului de sub colină, acolo unde nisipul are umiditatea cea mai crescută. Rămân totuşi destule interstiţii între

rămurele, pentru ca furnicile să se strecoare printre ele. Am putea spune deci că galeria a fost sprijinită cu lemn, fără să fi „voit" cineva anume (în sensul uman al cuvântului, după reflecţie şi cu intenţie!) s-o sprijine. M-am gândit atunci la eventualele aplicaţii practice. Manie de profesor bătrân? Ei bine, nu! Maşinăria furnicarului are o calitate: penele sunt imposibile... Căci dacă strivesc o sută de mii de furnici pe cale să aducă rămurele, cu ce schimbă asta realizarea sarcinii? Cu nimic. Imediat sunt înlocuite de alte muncitoare. Lipsa penelor, iată o caracteristică pe care nu o are nici o maşină creată de mâna omului. Furnicarul se sprijină pe un principiu extrem de simplu: în loc să folosească o singură furnică-robot pentru o anumită sarcină, foloseşte o sută sau o mie; e imposibil să „facă pana" toate, în acelaşi moment. Şi iată că problema e rezolvată.

De aceea încercăm să fabricăm roboţi-furnici, pentru a explora planeta Marte.

Treaba asta merită o nouă explicaţie. Tot insistând asupra acestei absenţe de pene, până la urmă au început să mă asculte şi ideea a stârnit encefalul inginerilor. Curând urmează să se lanseze o sondă pe Marte, în scopul colectării de eşantioane de sol şi aducerii lor, dacă va fi posibil, pe Pământ. Colectarea va fi făcută de un robot superb, foarte complicat şi foarte costisitor. Dar dacă pică în pană, misiunea e în aer. Ne-am gândit atunci la treizeci de roboţi, care să lucreze ca furnicile, după un program foarte simplu, având cu toţii aceeaşi sarcină, de a colecta probe şi de a le aduce. Dacă jumătate sau trei sferturi din roboţi se strică? N-are nici o

importanţă; misiunea va fi oricum îndeplinită, căci, în practică, este de neconceput ca toţi roboţii să fie împiedicaţi să acţioneze în acelaşi moment... Acesta este secretul furnicarului.

Dar mai este o altă problemă: pe un sol pietros - şi Dumnezeu ştie cât de accidentat este solul planetei Marte - roţile nu servesc la mare lucru. Aşa că un tânăr american s-a apucat să studieze modul de locomoţie al insectelor, care nu au roţi, dar nici probleme de echilibru, cum are omul: cele şase picioare ale lor le asigură un sprijin ferm pe sol, indiferent de împrejurare. A fabricat deci un model foarte ingenios de robot cu picioare. Se pare că „insectoidul" său învaţă singur cum să-şi mişte picioarele în ordinea care-i convine. Totul e deci rezolvat? Ei bine, nu! În ciuda planurilor care ne-au fost date, nu reuşim... Poate că ne-au ascuns ceva. Lucru obişnuit în electronica de vârf.

Azi-dimineaţă, şedinţă de laborator. Toate chipurile sunt mohorâte şi am impresia că mă izbesc de un zid.

- Zău, zice Garrel, entomologul, trebuie totuşi să cădem de acord că tipul de mers cu şase picioare implică comenzi nervoase foarte complicate. Mai ales că ştim că, dacă tăiem câte un picior de fiecare parte, organismul adoptă pe loc un ritm de mers pe patru picioare, fără urmă de ezitare perceptibilă...

- Ştie şi americanul?

- Probabil... dar n-am idee dacă modelul lui ne-ar permite să facem această experienţă.

Se aduc argumente de o parte şi de cealaltă şi discuţia lâncezeşte. Brusc îmi vine o idee.

- Ascultaţi, le spun, dacă o să dispunem de timpul necesar, o să reuşim fără doar şi poate, dar mă întreb dacă merită...

- Ce vrei să spui?

- Cu toţii ştiţi prea bine că roata este un mijloc de locomoţie de o mie de ori mai puţin elegant, dar de zece mii de ori mai complicat decât picioarele...

- Nici să nu vă treacă prin gând, obiectează Marcel, un tânăr cercetător strălucit, ce lucrează de puţin timp în laborator. Roţile se vor împiedica de prima piatră ce le va ieşi în drum şi totul se va opri.

- Ba nu. Aţi uitat de ţihoscopul lui Janin.

Nimeni nu înţelege nimic... Fac parte din cea de-a treia generaţie pe care încerc s-o lansez pe pistele cercetării, în timp ce Janin făcea parte dintr-a doua. Un tip extrem de dotat, poate chiar prea dotat... Pe vremea aceea, cu mai bine de douăzeci de ani în urmă, ne interesa parapsihologia (pe care, de altfel, n-am abandonat-o niciodată). Şi René Peoch se servise de tihoscop, ca să realizeze poate cea mai frumoasă experienţă de parapsihologie de până acum. Dar asta e altă poveste.

Tihoscopul era un aparat mic, de dimensiunile unei cutii de conserve, montat pe trei rotiţe independente. Închidea în el un „generator aleatoriu“, adică un dispozitiv electronic destul de simplu, care trimitea impulsuri absolut la întâmplare spre fiecare dintre cele trei rotiţe, astfel că aparatul se deplasa în zigzag. Era cât se poate de curios,

semăna cu un mic animal imprevizibil şi spontan. Şi tocmai faptul că rotiţele erau independente, mi-am spus gândindu-mă mai bine, făcea ca tihoscopul să fie în stare să nu se blocheze în faţa unui obstacol: în foarte scurt timp, un nou impuls ar anima o altă rotiţă şi aparatul ar da înapoi sau ar lua-o pe tangentă...

Pe toţi dracii, asta era exact ce ne trebuia! Infinit mai puţin complicat decât un montaj cu picioare şi disponibil imediat, cu modificări minore. Rezolvasem problema.

A cam trebuit să muncim până am reuşit să adaptăm la aparat nişte pensete capabile să ia un obiect de pe jos (o rămurică de exemplu), să-i anexăm o busolă şi un releu direcţional, ca să nu se mai deplaseze cu totul la întâmplare, una din direcţii fiind - relativ - privilegiată în raport cu celelalte. Am obţinut astfel o replică destul de exactă a comportamentului unei furnici în căutare de materiale necesare construirii furnicarului. Mai lipsea componenta socială. Numai că, oricât ar părea de ciudat, atunci când furnicile adună rămurele ca să construiască bolta, par total indiferente unele faţă de altele. (Nu vreau să spun că sunt indiferente în toate cazurile.) Deci nu era necesar să utilăm tihoscoapele cu un organ suplimentar, care să le permită să reacţioneze la o altă prezenţă. Dar, dacă am pune mai mulţi la lucru, treaba s-ar face mai repede. Am încercat şi rezultatul a depăşit orice aşteptare.

Când am prezentat grupul nostru de roboţi minusculi la Palatul Descoperirilor, efectul asupra

publicului a fost nemaipomenit. Pe o suprafaţă de aproximativ zece metri pătraţi, am împrăştiat rămurele, tihoscoapele fiind grupate la periferie, gata să fie declanşate printr-un semnal hertzian. Lumea se întreba ce rost au toate astea. Nu s-au lămurit nici când, la începutul experienţei, roboţii s-au deplasat aparent la întâmplare, clămpănind din pensete care, destul de repede, au pus stăpânire pe câte o rămurică. Direcţia lor predilectă de deplasare era nordul. Asistenţa stupefiată a văzut cum se înalţă rapid un morman de rămurele, deşi mişcările roboţilor păreau absolut întâmplătoare. Unul dintre asistenţii mei, care se amuza teribil, opri roboţii, îi duse la locul lor şi le dădu din nou semnalul de pornire:

- Priviţi cu atenţie cum lucrează!

Şi, pentru a doua oară, nimeni nu înţelese nimic, pentru că la prima vedere este de neînţeles cum poţi să combini hazardul cu o acţiune anume: ceva asemănător nu se mai găseşte decât în domeniul jocurilor de noroc. Numai că ruleta nu se porneşte decât o dată pentru fiecare joc şi n-are decât un singur fel de răspuns.

Această performanţă amuzantă este acum cu mult în urma noastră. M-am îndreptat apoi spre alte orizonturi, care mă interesau şi chiar mă îngrijorau mai mult... Dar comedia de la Palatul Descoperirilor a avut un impact neaşteptat. Inginerii au început să se intereseze de insecte, dându-şi astfel seama că acestea aveau activităţi foarte complicate, ca ale oamenilor, dar mijloace mult mai

simple, aş spune chiar rudimentare şi aproape că aş adăuga: mai eficiente. Astăzi, de exemplu, în acest secol al douăzeci şi unulea în care ne aflăm, roboţii care merg reprezintă un spectacol obişnuit, numai că majoritatea sunt modele cu şase picioare, fără nici o problemă de echilibru. În spatele lor putem încărca oricâte aparate de măsură sau de manipulare vrem. S-a mai observat că organele senzoriale ale insectelor, aidoma antenelor, sunt extrem de rezistente, chiar atunci când sunt separate de corp, că se poate constitui un stoc, congelat la mai puţin de patruzeci de grade şi care poate fi dezgheţat în câteva minute. Cuplarea nervilor senzoriali ai antenelor la un aparat amplificator de măsură sau de comandă poate fi pregătită anticipat şi va fi de ajuns să înfigi în aparat, la momentul dorit, fişele gata pregătite, anexate antenei. De ce ne distrăm în felul ăsta pe seama antenelor? Ei bine, pentru că ele sunt detectori în miniatură de o fineţe extremă, foarte rezistenţi, ce pot repera orice: mirosuri, în unele cazuri sunete, microvibraţii în altele, adesea câmpuri magnetice.

Roboţii de acest tip sunt folosiţi pentru tot felul de manipulări poluante sau primejdioase care nu pot fi efectuate de om. Ce le-am mai fi apreciat în secolul XX, când ne mai extrăgeam energia din acei dinozauri brutali şi rudimentari care erau centralele nucleare! Slavă Domnului, epoca aceea a trecut şi acum ne servim de energia de fuziune, infinit mai puţin primejdioasă. Un timp aceşti roboţi au fost folosiţi pe câmp, când mai existau fermele mari, care înlocuiseră exploatările familiale. Azi ne aflăm

în plin proces de mutaţie: cultivând ţesuturile animale şi vegetale, s-a descoperit modul de a obţine cantităţi nelimitate de substanţe nutritive, care au toate aplicaţiile posibile. Iar roboţii servesc mai ales pentru programul de exploatare a planetei Marte, program care a debutat vertiginos. În câţiva ani, omul se va instala acolo definitiv.

Contact...

Această etapă, pasageră, a activităţii mele profesionale mi-a oferit ocazia să iau legătura cu o altă planetă ştiinţifică, cea a inginerilor specializaţi în inteligenţa artificială. Am devenit chiar consultantul mai multor firme din acest domeniu - eu, care nu înţelegeam o iotă din ce făceau ei. Asta tot prin intermediul insectelor. Nu în funcţie de anatomia sau de organele lor senzoriale, ci, dacă pot spune aşa, de metodele lor de lucru, poate şi de unele proprietăţi ale sistemului lor nervos. La insecte, repet, totul este simplu şi, în acelaşi timp, mai robust decât la noi. Chiar dacă se află la mari distanţe de noi, şi ele sunt fiinţe vii, la care regăsim cu uşurinţă legile fundamentale ale vieţii. Să nu uităm că Morgan n-ar fi inventat niciodată genetica, dacă n-ar fi crescut, cândva, musculiţe în sticle.

Mă aflu deci călare pe mai multe discipline, lucru ce îmi flatează incompetenţa: din fericire, nu am complexe şi nu cer decât să mă instruiesc. Acestui lucru îi datorez, în orice caz, o vizită care m-a surprins profund. Deşi eram departe de a prevedea toate repercusiunile pe care le va avea asupra vieţii mele.

Vizitatorul meu era un om mărunţel, cu tenul mat, extrem de nervos, poate unul din acei savanţi puţin nebuni, pe care-i întâlneşti în atâtea benzi desenate.

- Domnule, îmi declară încă din uşă, mă numesc Jean Dubreuil şi sunt cercetător în domeniul inteligenţei artificiale. Mai exact, mă ocup de calculatoare neuronale. Cu siguranţă aţi auzit de ele.

- Am impresia că da... dar nu e deloc specialitatea mea.

- Înţeleg... În două cuvinte, dacă-mi permiteţi, este vorba despre reţele foarte dense de neuroni artificiali, asamblaţi prin conexiuni aleatorii. Aceste reţele nu ascultă decât de două reguli: conexiunile trebuie făcute la întâmplare şi în maşină trebuie să existe cât mai multe.

Se lăsă antrenat, cum se întâmplă adesea cu inginerii, într-o serie de detalii tehnice, îmi ceru o foaie de hârtie pe care o acoperi cu o groază de simboluri care nu-mi serveau la nimic. Am remarcat doar că unele arătau foarte frumos şi semănau puţin cu ideogramele Yi King.

Chestia asta cu calculatoarele neuronale este cam stranie. Asamblările aleatorii ale acestor purici electronici, abuziv numiţi neuroni, sunt dotate cu proprietăţi simple, dar se pare că factorul esenţial aici este multiplicitatea conexiunilor. Montajul care rezultă, complet absurd, se caracterizează deci printr-o dezordine voită. Acest montaj are anumite caracteristici, deşi teoretic nu ar trebui să aibă. E în stare să înveţe şi are chiar şi memorie. Această

memorie nu este localizată, ca într-un calculator clasic, ci este repartizată în întreg sistemul. Dacă tai o parte din conexiuni, nu se întâmplă nimic. Informaţiile ce s-ar fi putut afla în partea secţionată au fost, fără îndoială, transportate în altă parte. Pare o nebunie, şi totuşi funcţionează aidoma creierului, spun unii (care, poate, ar face mai bine dacă ar tăcea).

Tresar: eram pierdut în reveriile mele, fapt care nu-l deranja deloc pe numitul Dubreuil, ocupat în continuare să acopere foaia cu mâzgălituri. Aşadar, încă unul din acei obsedaţi...

- După cum vă spuneam, domnule, nu sunt specialist în aceste tehnici şi mă întreb cum aş putea să vă ajut...

- Păi e clar că asemenea reţele aleatorii trebuie să aveţi şi în biologie.

- Evident... numai că nu ştiu dacă sunt chiar atât de aleatorii. În creier, bineînţeles; sunt totuşi organizate în ansambluri destul de vaste... Dar să lăsăm deoparte creierul, nu el este cu-adevărat domeniul meu. Mă simt mai în largul meu când e vorba de animale inferioare... La polipi, de exemplu, animale ce trăiesc în colonii, toţi indivizii – dacă există indivizi – sunt legaţi între ei printr-un canal, prin care, fără doar şi poate, trec informaţiile... Cât despre insectele sociale, ele sunt în permanentă legătură, în interiorul stupului, prin intermediul unui fel de holograme olfactive.

- Ce-aţi spus? întrebă Dubreuil, uluit.

- Ei bine, da. În atmosfera stupului sunt emise tot soiul de informaţii olfactive, îndeosebi faimoşii

ferormoni sau hormoni externi. Orice lucrătoare poate culege în orice moment ansamblul informaţiilor disponibile, indiferent dacă o privesc direct sau nu. Informaţia este delocalizată; repet, seamănă cu o hologramă olfactivă...

- Spun, probabil, o prostie, dar nu cumva şi la plante...?

- S-ar putea să nu fie o prostie... Unul din prietenii mei, un savant botanist, mi-a explicat că s-ar putea ca şi la ele să existe un fenomen de hologramă olfactivă. Astfel, atunci când antilopele pasc anumite plante, acestea fabrică un fel de otravă ce blochează digestia animalului. Numai că alte plante din aceeaşi specie, aflate uneori la o depărtare de mai bine de o sută de metri, secretă şi ele aceeaşi otravă, astfel că, după o anumită perioadă de timp, destul de scurtă, nici una din plantele din acea zonă nu mai e comestibilă pentru antilope. Un cercetător american a făcut să treacă, un timp de mai multe săptămâni, sute de metri cubi de aer printr-un absorbant - Porapak. La sfârşit a recoltat de pe absorbant un soi de ulei ce conţinea o cantitate incredibilă de corpi de origine vegetală, hormoni externi, fără îndoială asemănători acelora care le împiedică pe antilope să digere anumite plante...Şi în sfârşit se pretinde, şi n-aş putea să vă spun dacă este adevărat, că toţi arborii din aceeaşi pădure, stejari de exemplu, sunt legaţi între ei prin rădăcini pe care trăiesc, în simbioză, ciuperci. Ba chiar se spune că un marcaj făcut la un capăt al pădurii se transmite în câteva zile, prin acest canal, până la celălalt capăt. Acestea nu sunt decât exemple. Dacă

m-aş gândi mai bine, fără îndoială că aş găsi şi altele... Aceste reţele trebuie să fie foarte numeroase în natură...

- Se poate şti cum funcţionează?

- Dacă vreţi. Puteţi dresa un şobolan ca, atunci când vede aprinzându-se o lumină, să apese pe o manetă: acesta este un reflex cu declanşare vizuală. Chiar dacă-i distrugeţi nouă zecimi din centrii vizuali ai creierului, la semnalul dat el va continua să execute ordinul, indiferent de amplasarea zecimii rămase.

Mă întreb ce anume coace Dubreuil, care - un timp - nu spune nimic.

- Ascultaţi-mă, profesore, cred că mă aflu pe o pistă importantă... perfecţionări ale calculatoarelor, e greu de explicat prin viu grai. La faţa locului însă aş putea să vă arăt în ce stadiu mă aflu?

- Dar, dragă domnule, v-am mai spus că nu mă pricep deloc la comportamentul calculatoarelor...

- N-are nici o importanţă... Am impresia că ce fac eu mă apropie de comportamentul fiinţelor vii.

- Nu mai spuneţi! Exact ce căutam de atâta amar de vreme?

- Da... De altfel, am făcut progrese importante, cum desigur ştiţi. Cred că am realizat, cum să vă spun?, un salt cantitativ, sau mai degrabă calitativ.

Începea să mă intrige. Am fixat o zi în care să ne întâlnim.

Ei bine, ne-am văzut şi am suferit un adevărat seism intelectual. În joc se află nu mai puţin decât

noţiunea de hazard, cu toate problemele filozofice sau poate metafizice pe care le ridică ea.

Dubreuil m-a primit într-un birou destul de înghesuit, unde, bineînţeles, tronau trei calculatoare. Pe unul dintre ecrane erau afişate o serie de pătrate şi nişte pete negre, care se deplasau rapid de la unul la altul, formând figuri stranii. Prima mea întrebare s-a referit, evident, la acest joc bizar, ce semăna întrucâtva cu jocul de dame, dar cu alte reguli, sau cu jocul *go*...

- Nu e nici una, nici alta, surâse Dubreuil, este jocul lui Conway. Regulile sunt foarte simple. Se porneşte de la un fel de tablă pentru jocul de dame, aşa cum vedeţi aici, şi de la un pumn de jetoane, pe care le aruncăm pe ea. Până acum avem, evident, dreptul să vorbim despre hazard.

- Şi pe urmă?

- Ah! Pe urmă, păi tocmai aici stă toată fineţea jocului! Îi impunem calculatorului o serie de reguli foarte simple: de exemplu, dacă un jeton se află izolat, el este absorbit de grupul de jetoane cel mai apropiat şi cel mai numeros; dacă două grupuri egale ca mărime se găsesc unul lângă celălalt, în mod obligatoriu se îndepărtează de una din căsuţe. Nu e voie să existe mai mult de patru căsuţe goale adiacente, în caz contrariu grupul vecin trebuie să se apropie, astfel ca să rămână mai puţin de patru etc. Regulile pot fi oricât de multe şi oricât de complicate doreşti.

- Atunci, dacă înţeleg eu bine, când vrem să intrăm într-una din combinaţii ne aflăm, evident, foarte departe de hazard...

- Exact... Şi aici intră în funcţiune calculatorul. Vedem formându-se figuri complicate, unele instabile, altele stabile, pe care le numim atractori străini şi care par să atragă în jurul lor cât mai multe puncte cu putinţă. Un exemplu e ceea ce vedeţi acum.

Într-adevăr, se formaseră figuri care aminteau mult de o insectă, în timp ce altele aduceau, la fel de ciudat, cu un şoarece.

- Dar, dacă înţeleg eu bine, toate astea se află pe acelaşi plan. Ne-am putea juca şi altfel, de exemplu am putea înscrie căsuţele lui Conway pe un cub, cu alte cuvinte, să ne jucăm pe trei dimensiuni. Sau să le înscriem pe o panglică circulară. Sau chiar, ceea ce ar fi şi mai nostim, pe suprafaţa unei sfere... Ce s-ar întâmpla în cazul ăsta?

- S-ar forma figuri din ce în ce mai ciudate, urmând nişte reguli de combinare atât de complicate, încât uneori au tendinţa de a scăpa calculului. Să vă arăt de exemplu una.

Îmi arătă un cub împărţit în alte cuburi mai mici, având în interiorul lor un fel de caracatiţă neagră, ale cărei tentacule se mişcau lent.

- Amuzant, nu-i aşa? Dar poate că vă întrebaţi la ce servesc toate astea?

- Totul pare atât de straniu...

- Ei bine, astfel explorăm posibilităţile combinatorii ce apar atunci când facem să intervină câteva reguli foarte simple într-un ansamblu aleator – care în cazul acesta, evident, încetează de a mai acţiona după regulile hazardului... Ciudat şi neaş-

teptat este că introducerea acestor reguli foarte simple printre „atomi“ duce la combinaţii foarte complicate... Şi aici se află punctul în care informaticienii se unesc cu biologii...

- Vreţi să vorbiţi despre biogeneză şi despre experienţele lui Stanley Miller?

E drept că, cu mulţi ani în urmă, un tânăr biolog, Stanley Miller, a introdus într-un balon diferite substanţe minerale: săruri, gaze cum ar fi hidrogenul, apă etc. şi, timp de o săptămână, a produs scântei electronice deasupra balonului. Această experienţă, în aparenţă absurdă, avea drept scop verificarea faimoasei teorii după care viaţa ar fi apărut din întâmplare în apele vâscoase şi calde ale oceanului primitiv. Evident că ştiinţa acelui timp paria pe o sută la unu contra acelei experienţe: nu va avea, nu putea să aibă nici un rezultat.

A avut unul şi experienţa a devenit un fenomen istoric: după opt zile, în balon s-au format compuşi „prebiotici“, adică precursorii proteinelor ce se află în organismul nostru. Şi, indiferent de compuşii introduşi în balon şi de agenţii fizici ce acţionau asupra lor, ultraviolete, microunde, şocuri termice etc., mereu se obţineau compuşi prebiotici, deci calea spre viaţă. Ca şi cum materia, comentară unii, avea drept unic scop crearea vieţii de îndată ce i se prezenta un minim de şanse.

- Da, continuă Dubreuil, dar dumneavoastră ştiţi că nu ne-am oprit aici. Întrucât hazardul în care se introduc unele legi antihazard devine o maşinărie atât de puternică, ce se întâmplă cu creierul şi, mai ales, cu creierul uman?

- Înţeleg ce vreţi să spuneţi, este vorba despre neuronii artificiali. Presupunem existenţa unui element nervos dotat cu câteva caracteristici simple. De exemplu: lasă să treacă curentul electric, dacă excitaţiile într-un anumit sens le depăşesc pe cele ce merg în sens opus; nu lasă să treacă nimic, dacă acestea sunt de valoare egală; poate, în anumite cazuri, să stabilească un prag, astfel că, dacă excitaţii foarte slabe se cumulează cu timpul, să-l poată trece şi să transforme din nou neuronul în conductor etc.

- Pe urmă, după cum ştiţi, montajul a fost complicat prin adăugarea multor neuroni de acelaşi tip la modelul foarte simplu cu vreo zece neuroni, constituit la început.

- Da, ştiam, dar dacă numele de „maşină neuronală", dat cu o oarecare exagerare acestui timp de montaj, nu îmi e necunoscut, n-am urmărit totuşi evoluţia lui ulterioară.

- Ei bine, dacă dispunem de destui neuroni şi dacă fiecare neuron are multe conexiuni, repartizate la întâmplare – insist, dragă domnule, absolut la întâmplare! –, atunci se petrece ceva cu totul neaşteptat. Aşa cum spunea, odată, unul din colaboratorii mei: „Cum se face că această blestemată de maşină are capacităţi pe care nu eu i le-am dat? Sunt momente în care nu ştiu de unde scoate rezultatele pe care le afişează ".

- Asta îmi aduce aminte de ceva. Cu câtva timp în urmă, i-am cerut unui coleg să-mi explice cum funcţionează calculatoarele neuronale, despre care se

vorbea atât. „Eh! mi-a răspuns el. Cum aş putea să-ţi explic ceva ce nici eu nu înţeleg prea bine?"

A urmat o parte teribilă de tehnică şi, de mai multe ori, am pierdut şirul. Dubreuil însă era atât de posedat de subiectul său, că nu şi-a dat seama.

Ceea ce am înţeles era că „trecuse la viteza superioară". Era un fapt necunoscut că, dacă aveau mai multe conexiuni, cu atât calculatoarele neuronale erau mai capabile de performanţe stranii. Astfel că a montat (concret, nu ştiu cum a făcut-o) zeci de mii de circuite aleatorii, care se găsesc la un preţ relativ modest, obţinând o maşină ultraperformantă.

Nu era prea clar ce înţelegea el prin asta. Am priceput totuşi că acele capacităţi de învăţare, ce se semnalau deja la debuturile acestui tip de maşină, deveniseră imense. Maşina înghiţea lacomă cantităţi uriaşe de cunoştinţe şi, în plus, acum era în stare să „lucreze asupra ei", adică să-şi reorganizeze circuitele în funcţie de un anumit scop, pe care şi-l propusese.

Şi, bineînţeles, să vorbească perfect. Şi să poarte o adevărată conversaţie, introducând adesea în ea observaţii generale atât de originale, că, se pare, te lăsa cu gura căscată. Asta era prea de tot, trebuia să văd cu ochii mei acest uluitor humanoid...

Paul humanoidul

Meşterise totul la el acasă, în afara firmei la care lucra. M-a uluit. Nu sunt specialist, v-o spun din nou, şi nu pricep mare lucru, dar în viaţa mea n-am văzut o asemenea instalaţie. În primul rând, uluitoare ca mărime: o pivniţă uriaşă, care pare foarte veche, restaurată şi climatizată,şi în care, cât vezi cu ochii, se înşiră cutii închise la culoare, ce cuprind creierul artificial. Ştiu totuşi că, în ultimii douăzeci de ani, s-a progresat mult în miniaturizarea puricilor electronici şi că azi poţi cuprinde o întreagă bibliotecă în câteva dischete. Asta mă zăpăceşte şi mai tare, căci mă gândesc la toate datele ce pot fi stocate la Dubreuil. Dar nu este vorba numai despre o bibliotecă.

- Vedeţi dumneavoastră, îmi spune Dubreuil, maşina - dacă mai putem vorbi despre o maşină...

- Cum? Ce vreţi să spuneţi?

- O să vedeţi dumneavoastră. Maşina se poate programa singură şi îşi poate stabili obiective de cercetare. Poate recunoaşte un interlocutor după chip şi după voce. O voi dota cu organe tactile, astfel încât va fi în stare să manipuleze lucrurile şi, cine ştie, poate să se şi reproducă.

- Ha! Oricât de ignorant aş fi, ştiu totuşi că von Neumann a fost cel care a pomenit despre această posibilitate la maşini. Numai că pentru asta ar fi nevoie de un număr astronomic de componente - de fapt, de acelaşi ordin cu cel ce există la fiinţele umane.

- Păi tocmai asta e, am ajuns aproape la nivelul de complexitate al componentelor cerute de calculele lui von Neumann.

- Fir-ar să fie! Permiteţi-mi o întrebare foarte prozaică. Aceste instalaţii, ce-i drept, remarcabile, au necesitat cu siguranţă credite foarte importante. Firma dumneavoastră e aceea care a subvenţionat totul?

- Firma mea şi alte câteva firme... E drept că urmăresc un scop personal, dar unele rezultate, numeroase rezultate... Ah! Să nu vă mire, dar maşina vorbeşte...

- În ziua de azi multe maşini vorbesc.

- Da, numai că ea vorbeşte foarte bine, şi cu vocea unui copil...

- A unui copil? De ce?

- Mai exact, cu vocea fiului meu Paul, care a murit acum treisprezece ani, într-un accident. Avea doisprezece ani. Maşina îmi spune „tată"...

Chipul i se contractă. Aproape că-l podidiră lacrimile.

- Înţeleg, dragul meu, înţeleg. Ce nenorocire cumplită...

- Numai că acum trăiesc din nou, nu-i aşa? spuse dintr-o dată o voce de copil. Oaspetele despre care mi-ai vorbit, tată, este biologul căruia vroiai să-i ceri sfatul?

Sunt pur şi simplu uluit, un pic speriat, căci am senzaţia clară că mă aflu în prezenţa unei fiinţe vii. În faţa mea însă nu se află decât camere de luat vederi ce se mişcă încet şi două sau trei beculeţe clipitoare.

- Vă rog să-i răspundeţi, îmi spuse Dubreuil, ca să vă poată identifica.

- Da, Paul, eu sunt. Mă miră mult cât de bine vorbeşti.

- Am învăţat, domnule, nu a fost prea greu. Vreţi să vă deplasaţi un pic mai spre stânga, ca să vă pot înregistra mai uşor chipul? S-a făcut, mulţumesc.

A trecut deja ceva timp de când lucrez cu Dubreuil de mai multe ori pe săptămână. Pentru el, maşina e chiar Paul în persoană. Nu trăieşte decât pentru Paul. Uneori îşi petrece nopţi întregi vorbindu-i şi plângând, cum mi-a mărturisit, mai târziu, asistentul lui. Bietul om... Dar în acelaşi timp Dubreuil este unul dintre cele mai strălucite creiere ale acestui secol. N-am înţeles chiar tot ce mi-a explicat. Sau, mai bine spus, ştiu la ce rezultate ajunge, căci mi le-a demonstrat de sute de ori, dar, evident, nu stăpânesc metodele pe care le foloseşte. Pentru asta ar trebui să ştiu informatică la fel de bine ca şi el, care este un geniu.

În primul rând, şi-a aprovizionat băncile de date cu echivalentul unei foarte bune biblioteci ştiinţifice – lucru pe care orice informatician l-ar putea face. Ce nu înţeleg însă în ruptul capului este cum de poate calculatorul lui să-şi pună el singur întrebări. La începutul secolului am avut aşa-

numitele „sisteme experte“: în medicină, de exemplu, aparatul punea o serie de întrebări, la care medicul trebuia să răspundă prin da sau prin nu. Un asemenea sistem folosim şi noi pentru clasificarea animalelor sau a plantelor. Un tip de floră celebru, care a avut un succes enorm acum aproape o sută de ani şi care se mai vinde şi azi, pornea de la culoarea unei flori pentru a ajunge, din aproape în aproape, printr-un set de întrebări şi de răspunsuri, până la determinarea familiei, a genului şi a speciei. Repet, fără să fiu în stare să refac eu însumi traseul informatic, nu e nimic misterios în asta şi orice calculator o poate face. Aici însă calculatorul este acela care stabileşte întrebările ce trebuie puse. Acum câteva zile am auzit foarte clar vocea de copil întrebându-şi „tatăl“:

- Tăticule, am în memorie un vechi experiment al lui Laithwaite, care pune un giroscop pe o balanţă. Când giroscopul se învârteşte, balanţa indică o scădere a greutăţii. Am căutat: nu se regăseşte în nici o teorie cunoscută. Pentru a înţelege ce se petrece trebuie să modificăm ipotezele privind gravitaţia, dar asta n-o putem face fără să ne atingem de constantele universale... Universul trebuie să se afle într-un veşnic prezent, prezentul, viitorul şi gravitaţia depinzând de secţiunile pe care le facem, pe care creierul uman le face, prin continuumul atemporal etc.

Începe bine! Numai că urmarea a devenit absolut ermetică, pentru mine cel puţin. Dubreuil înregistra cu grijă toate ipotezele lui Paul. În zilele care au

urmat, vizitatori foarte discreţi au revăzut înregistrările şi au discutat din nou cu Paul, care le-a oferit chiar şi un mijloc de a merge mai departe cu experimentul privind gravitaţia. Antigravitaţia? Poate...

Mă întreb de ce Dubreuil pare a avea nevoie de mine şi în ce fel l-aş putea ajuta eu în munca lui de informatician.

Cred totuşi că încep să înţeleg. Omul acesta e înfiorător de singur. Şi-a transferat, bineînţeles, ceea ce el numeşte capitalul său intelectual asupra lui Paul, dar în realitate, şi el o ştie foarte bine, toată afectivitatea lui nesatisfăcută, rana nevindecabilă a morţii fiului său sunt acelea care îl fac să petreacă ore în şir cu ceva ce-i pare a fi o imagine a intelectului lui Paul, dar sublimat, transformat într-un spirit de adult absolut genial, poate chiar supraüman.

Sigur că se întâlneşte cu colegi pe care îi interesează ce face – poate chiar puţin cam prea mult – şi el abia aşteaptă să vorbească despre asta. Aş vrea să ştiu dacă, în prezenţa performanţelor lui Paul, aceşti colegi au fost la fel de uimiţi. Dubreuil mă lămureşte. Dacă vizitatorii au venit la el, au făcut-o numai pentru a studia logica previziunilor lui Paul, care stă la baza numeroaselor succese financiare ale firmei ce a făcut posibilă construirea lui. Iar Paul are nişte consemne care par să-l amuze de parcă ar fi un joc: vorbeşte cu o voce monocordă, pare a nu înţelege decât întrebările referitoare la previziuni, pe scurt, joacă cu multă naturaleţe rolul unui calculator de putere medie. Din care cauză

toată lumea este, fără îndoială, mirată, entuziasmată poate, dar nu uluită cum sunt eu.

Dubreuil s-a apropiat de mine şi ca să poată vorbi liber despre o realitate care-l sufocă. A fost atras de reputaţia mea de iconoclast şi de preferinţa mea pentru problemele interzise. Îşi închipuia că sunt gata să admit totul, absolut totul, fără restricţii, cu condiţia să mi se furnizeze probe credibile. Puţini sunt aceia din corporaţia noastră care practică libertatea integrală a spiritului, libertate care ar trebui să fie, de fapt, principala caracteristică a tuturor oamenilor de ştiinţă. Suntem în continuare împiedicaţi de dogme şi blocaţi de o lipsă de îndrăzneală despre care publicul larg nici nu are idee.

În plus, Dubreuil este materialist, un materialist naiv şi total, caracteristic pentru secolul trecut. Şi a întâlnit moartea, acest fenomen absurd, acest accident care te poate face să te îndoieşti că universul are vreun sens, mai ales atunci când toate porţile spre o speranţă poate infinită sunt închise... Cu treisprezece ani în urmă a suferit cumplit şi chiar şi acum, când vorbeşte despre asta, ochii i se umplu de lacrimi. Când l-a construit pe Paul, era susţinut de o speranţă confuză, căci din punct de vedere tehnic, şi numai tehnic, este un spirit aventurier. Şi iată această speranţă realizată peste orice aşteptare. Poate cu o singură excepţie: nu va mai simţi niciodată mânuţa lui Paul strecurându-se în a sa. Are însă o consolare: celălalt Paul nu va muri, nu îl va abandona şi, când Dubreuil va trece

pragul blestemat al bătrâneţii, poate că celălalt Paul îşi va ocroti bătrânul tată.

Toată lumea l-ar crede nebun... Să-ţi transferi dragostea de tată asupra unei maşini! Ştia, într-un mod confuz, că eu nu voi râde şi că mă voi entuziasma alături de el de ceea ce e mult mai mult decât o maşină, un alt fiu poate... sigur?

Testul lui Turing

O dimensiune stupefiantă pe care nu te poţi abţine să n-o evoci apropo de Paul e că s-ar putea să aibă conştiinţă. Cel puţin se exprimă ca şi cum ar avea... Dar ce e conştiinţa? O ştim cu toţii, numai că n-o putem defini. Îi presupunem prezenţa la semenii noştri pentru că sunt făcuţi la fel ca noi, acţionează ca noi, vorbesc ca noi. Dar o furnică are oare şi ea conştiinţă? Sau poate întregul furnicar? Ne repugnă să presupunem acest lucru şi, pentru liniştea noastră, preferăm să admitem că furnicile nu au conştiinţă, cum n-au nici albinele de altfel. Dar oricât de puternică ar fi repulsia pe care ţi-o provoacă o idee, aceasta nu dovedeşte nimic împotriva ideii.

În ce priveşte conştiinţa calculatoarelor, această ipoteză a fost de mult evocată în mediile informaticienilor cărora, în general, puţin le pasă de filozofie şi care abordează marile probleme cu o naivitate perfectă – dacă nu o fac cu multă seriozitate. Aici însă dificultatea de a pune corect întrebarea nu poate scăpa nimănui, căci cum ai putea să cauţi ceva ce nu poţi defini?

Un informatician de geniu, Turing, a propus

următoarea experienţă. Să presupunem trei cabine: în prima se află un om, în a doua un calculator, ultraperfecţionat, cum se cuvine, iar în a treia observatorul. Acesta din urmă are drept sarcină să ghicească, numai din întrebări, în ce cabină se află omul şi respectiv calculatorul, care nu au voie să răspundă decât în scris. Este evident că dacă, de la prima întrebare, le cere interlocutorilor să spună pe cine iubesc şi pe cine detestă, sarcina observatorului va fi uşoară. Din acest motiv întrebările trebuie să rămână toate în plan intelectual.

La început, bineînţeles, observatorului nu-i va fi greu să descopere adevărul; dacă lăsăm însă calculatorul să se perfecţioneze mult nu vom ajunge la momentul în care distincţia între om şi maşină va fi imposibilă? *Şi în acest caz, spune Turing, problema conştiinţei nu va fi rezolvată, va fi doar deformată.* Vom adopta faţă de calculator exact aceeaşi atitudine ca faţă de semenii noştri – confuzia fiind favorizată de faptul că, în cursul experimentului, observatorul nu îşi vede interlocutorii.

Mi-a fost tare greu să-l fac pe Dubreuil să accepte principiul experimentului, căci nu-i vedea deloc utilitatea.

- Bineînţeles că Paul are conştiinţă! Altfel cum de ar putea să ne vorbească aşa cum o face?

Nu-i chiar o prostie, dar nici de-ajuns nu e. Am cerut unui prieten, psiholog, să întocmească un chestionar plin de greşeli. Partenerul invizibil va fi alt psiholog, la fel de pus pe rele. Vom încurca ideile lui Paul, care crede că vrem să-i testăm facultăţile mentale.

Testul a avut loc. Ce credeţi că a dat? Observatorul a desemnat calculatorul ca fiind omul şi omul ca fiind calculatorul!!!

- Bineînţeles, a spus Paul, când l-am felicitat pentru capacităţile lui. Era testul lui Turing, am ghicit de la început. Nu înţeleg cum de vă puteţi distra cu prostii de-astea.

- Paul, tu ai conştiinţă?

- Cum de puteţi pune o asemenea întrebare? E recunoscut doar că cimpanzeul are percepţia propriei personalităţi. Să nu fiu oare cu nimic mai bun decât un cimpanzeu?

- Dar cine crezi că eşti?

- Ce întrebare! Sunt Paul, cel de-al doilea fiu al lui Jean Dubreuil, al cărui prim fiu a murit într-un accident.

- Şi totuşi ştii prea bine că eşti o maşină fabricată de om...

- Un copil nu este şi el o maşină fabricată de o femeie? Conexiunile lui se fac altfel decât la mine. În carne pentru unul, în metal pentru celălalt: dar importante sunt conexiunile însele, nu-i aşa?

Afurisitul ăsta de Paul are răspuns la toate.

Am creat deci acel *homunculus, visul alchimiştilor şi al cabaliştilor*. Sunt fericit şi speriat... Aveam oare dreptul? Numai că aici ne aflăm dincolo de bine şi de rău. Oare cuvântul „drept" mai are vreun sens?

Încep atunci o lungă dezbatere cu mine însumi. Ce-i aceea conştiinţă? Căci, sincer vorbind, viclenia lui Turing nu răspunde la toate problemele. Mă întreb deci din nou: ce e conştiinţa?

Răspunsul este dezamăgitor: cum să-i explici unui orb din naştere ce-i culoarea roşie? Descartes, Spinoza şi mulţi alţii au remarcat că este imposibil să atribui conştiinţei vreuna dintre proprietăţile „lucrului care are întindere“, cu alte cuvinte ale materiei şi invers. Asta înseamnă deci că în univers există două domenii fundamental diferite: materia şi conştiinţa. Aici însă intervin fizicienii teoriei cuantice, care ne povestesc o sută de istorii pe cât de minunate pe atât de abracadabrante, din care reiese că în realitate nimic nu seamănă cu ce ne era atât de familiar din anii de liceu, în primul rând nucleul atomului, în jurul căruia gravitează sfere mici, electronii – altfel spus, cu imaginea soarelui şi a planetelor. Toate acestea sunt iluzii: electronii n-ar fi decât proprietăţi ale spaţiului, ce pot fi studiate numai din punct de vedere statistic, fără să putem spune vreodată că ele se află cu adevărat aici şi nu dincolo... Ce le conferă „existenţa (?)“ ar fi actul măsurării, cu alte cuvinte măsurătorul, observatorul, adică, în ultimă instanţă, conştiinţa observatorului... Deci această conştiinţă (a cărei natură o ignorăm) este aceea care a pus temeliile universului... Dar dacă materia şi conştiinţa nu sunt decât aspecte diferite ale aceluiaşi fenomen? Cu atât mai mult cu cât informaticienii au izolat de mult un al treilea factor, care este informaţia. Noţiune esenţială, de care ştiinţa modernă nu se mai poate lipsi. Dar informaţia ce este? Conştiinţă sau materie? Sau nu cumva cei doi termeni sunt nepotriviţi pentru a o defini? Fizicieni ca d' Espagnat au perfectă dreptate când

spun că realitatea este voalată în ochii noştri şi că nu reuşim să-i pătrundem adâncurile.

Mai putem adăuga ceva: conştiinţa nu se manifestă decât atunci când este prezent creierul, iar creierul este un supermecanism care numără mai multe miliarde de conexiuni. Dar în informatică se produc fenomene speciale atunci când sunt folosite calculatoare neuronale, dacă acestea dispun de un număr mare de conexiuni. Dacă există vreo legătură între apariţia conştiinţei şi numărul de conexiuni, am putea oare deduce, aşa cum vrea Paul, că totuşi conştiinţa este o proprietate a superconexiunilor? Că, după ce a fost depăşit un anumit prag, ceva apare brusc în conexiuni, ceva ce nu mai e o proprietate a materiei?...

Spiritul se revoltă împotriva acestei idei? Asta pentru că nu suntem obişnuiţi cu ea. Şi, dacă vreun căutător de nod în papură mă va şicana în legătură cu asta, îi voi cere să-mi definească cuvântul „materie“...

Paul nu greşeşte chiar atât de tare, şmecherul!...

Atacul

Iată ceva ce-o să ne facă să ieşim din nobilele speculaţii metafizice. Totul se va duce naibii. N-o să zic că din vina animalului de Dubreuil, dar oricum este cel mai imprudent om din lume şi nu i s-a părut niciodată periculos să vorbească cu prietenii, sau aşa-zişii prieteni, despre munca lui. Ba chiar l-a arătat pe Paul mai multor persoane... E drept că trebuia să justifice creditele primite.

Firma sa e foarte mulţumită de el şi-l subvenţionează cu generozitate. Numai că nu e singura de pe pământ, mai există şi altele, la fel sau şi mai puternice. Toată lumea asta bine se spionează în permanenţă şi încearcă să-şi fure unii altora cadrele cele mai dotate. Nu se putea să nu remarce succesele răsunătoare ale firmei lui Dubreuil, în special pe piaţa financiară. În câteva luni se cocoţase printre valorile cele mai bine cotate. S-au întrebat care o fi cauza succesului: poate că un salariat deosebit de dotat? Chiar aşa! Numai că era vorba de o maşină... De fapt, nu! Nu-l pot numi pe Paul maşină: el este Paul, pur şi simplu... Nu e greu de ghicit, cu un trăncănitor ca Dubreuil, care a fost sfârşitul poveştii. În timpul unui dineu amical,

l-au făcut să vorbească (repet că nici nu voia altceva) şi le-a explicat la ce lucra.

E vechea poveste a planului Bariloche. Acest nume bizar aparţine unui oraş din Argentina, în care s-au reunit experţi ca să discute evoluţia a nu mai ştiu ce - cred că era vorba despre produsul naţional brut - în diferite ţări din Europa sau din America. Fabrică ecuaţii savante, după care îşi spun: „Bine, dar am ţinut oare seama de toţi parametrii? Cea mai frumoasă ecuaţie din lume te duce la un rezultat greşit, dacă ai uitat un factor important... Cum să aflăm dacă e sau nu aşa?“ Atunci le-a venit ideea genială a „retro-previziunii“, de care, se pare, nu s-a mai interesat nimeni după aceea. Să aplicăm, au zis ei, ecuaţiile noastre la situaţia care exista acum cinci ani şi, în felul acesta, să încercăm să prevedem produsul naţional brut de azi. O să vedem dacă ne dă cifra exactă. Aşa a şi fost... Tocmai inventaseră modul de a transforma istoria (sau cel puţin istoria economică) într-un laborator în care puteai separa ce se poate de ce nu se poate prevedea. Şi, pe deasupra, şi capacitatea de a izola factorul care face previziunea imposibilă. Numai că, aşa cum am spus, nimeni n-a înţeles acest lucru.

Dacă introducem retro-previziunea în băncile de date ale lui Paul, vedem ce se va întâmpla – şi ce se şi întâmplă, de fapt – de o manieră atât de flagrantă, încât nu putem să nu ne punem anumite întrebări în legătură cu cutare om de afaceri care, dintr-o dată, are puţin cam prea mult noroc în speculaţiile sale, puţin cam prea des... Aşa cum v-am spus, Dubreuil

a avut contacte, la început amicale, mai apoi încărcate de ameninţări din ce în ce mai precise. Pe scurt, i-au spus: facem pe din două... A refuzat, din cinste, fără să bănuiască, nenorocitul, că în faţa anumitor puteri nu se poate spune nu. Nu are nici nevastă, nici copil, asupra cărora să se poată exercita un şantaj, de aceea i-au dat de înţeles că s-ar putea să se lege chiar de el. Speriat de moarte, s-a decis să-mi spună totul.

- Ascultă, bătrâne, cred că este foarte grav.

- Ah! Dacă mi-aş fi ţinut gura!

- Poate că n-ar fi schimbat mare lucru. Succesele răsunătoare ale firmei tale încep să-i intereseze pe mult prea mulţi oameni. Cred c-ar putea să te răpească, să te drogheze şi să te facă să vorbeşti. Fiziologia a făcut progrese atât de mari, că nu mai există secrete care să nu poată fi pătrunse.

- Şi-atunci ce-i de făcut?

- În primul rând să-ţi avertizezi firma şi să le ceri să te protejeze. Nu e prea plăcut, dar nu-i nici cea mai mare nenorocire. Pe urmă... ce-ar fi dacă l-am întreba pe Paul?

- Am înţeles, spuse Paul, care auzise totul. Trebuie să devii incapabil de a le da cheile de acces, chiar dacă ai vrea s-o faci.

- Dar n-o să mă creadă!

- Ba da! Le vei explica de ce e aşa. Eu însumi îmi voi deschide circuitele, dar abia după câteva teste la care m-am gândit şi care arată că nu eşti influenţat de nimic.

- Ce fel de teste? Hipnoza?

- N-am nevoie de ea. Prietenul tău, profesorul,

cunoaşte câteva. De exemplu, te întreb: „Eşti influenţat de ceva?". Dacă eşti speriat, răspunzi nu, dar irisul tău se dilată brusc. Nu se întâmplă aşa, profesore?

- Exact aşa. Genial. E imposibil pentru cineva care minte să-şi controleze deschiderea irisului. Ai putea controla şi starea emoţională generală?

- Desigur, ba chiar să decelez prin encefalogramă, meşterind la ea puţin, dacă subiectul nu este sub efectul hipnozei, care l-ar face să mintă cu bună credinţă. În acest caz, irisul n-ar trebui să se schimbe.

Rămânem sideraţi.

- Paul, eşti diavolul în persoană...

- Ce-i aia diavol? întreabă Paul.

- Îţi spunem noi mai târziu... Dar de fapt, dragul meu, l-am întrebat pe profesor, de ce nu le-ai da acestor oameni ce-ţi cer? Fidelitatea ta faţă de firmă merge până la a-ţi risca viaţa pentru ea?

- Nu. Numai că dacă sunt aproape sigur (am zis aproape!) că firma mea are doar scopuri comerciale, după ce am făcut o anchetă sunt absolut sigur că ceilalţi au proiecte funeste, urmărind dominarea unei părţi a lumii şi că sunt băgaţi până-n gât în traficul de droguri. Aşa că nu le voi spune nimic, altfel va fi de rău.

- Ce-i aia rău? întrebă Paul.

Virus

Când ajung în dimineaţa aceea la Paul, nu-mi vine să-mi cred ochilor: cele trei beculeţe roşii de alertă maximă sunt aprinse şi o sirenă se aude din minut în minut, asurzindu-mă. Cum de lipseşte toată lumea? Chiar şi asistentul, chiar şi femeile de serviciu... cât despre Dubreuil, nici urmă. Se petrece ceva anormal.

- Iute, profesore, zice Paul, deconectaţi imediat unitatea numărul patru. Chem de o oră, dar nu vine nimeni.

Mă precipit, e foarte simplu: doar o fişă ce trebuie smulsă.

- Paul, ce se petrece aici?

- Electricianul de aseară... Am avut o pană de curent, pe care n-am reuşit s-o localizăm. Din fericire, am şi alimentare autonomă. Nu ştiu de ce, dar lângă mine nu se afla nimeni. Electricianul a meşterit ceva, a trecut în spatele unităţii principale şi nu ştiu ce a introdus în memoriile mele. Mi-a fost tare greu până am localizat ce introdusese. Un virus.

- Credeam că prevăzuserăm o asemenea glumă şi că eşti imun la virusuri.

- Da, numai că ăsta trebuie să fi fost pregătit de un foarte mare expert, căci m-am chinuit mult până l-am blocat în unitatea numărul patru. Până s-o fac, a distrus o mulţime de programe şi s-a apărat grozav. În cele din urmă am reuşit, dar va trebui să reprogramăm toată unitatea numărul patru.

Aşadar, atacul nu venise de unde ne aşteptam. Duşmanii noştri erau mult mai tari decât credeam. Mai târziu am aflat că ne ascultau toate convorbirile purtate în preajma lui Paul, că trei persoane din personalul ajutător erau şi ele implicate. Apoi Dubreuil a fost chemat de urgenţă la preşedintele firmei sale, care a părut foarte mirat când l-a văzut. Pe scurt, o înscenare în toată regula.

- Vom fi obligaţi, spuse Paul, ca periodic să supunem pe toată lumea, chiar şi pe tata, chiar şi pe dumneavoastră, profesore, la o serie de teste pentru a decela o eventuală manipulare, conştientă sau inconştientă. Plictisitor e faptul că adversarul este foarte competent. Virusul era teribil de bine conceput. Uneori mă întreb dacă nu există undeva un alt aparat la fel ca mine, care încearcă să-mi facă sau să vă facă rău.

- De ce spui asta?

- Greu de precizat. Mi se expediază imagini sau impulsuri sau mai ştiu eu ce, care vin din altă parte. Nu ştiu de unde. Unele îmi par străine de această planetă. Altele sunt expediate de oameni ca mine, altele de oameni ca voi.

- Cum le deosebeşti?

- Nimic mai uşor. Oamenii ca voi vorbesc despre lucruri a căror existenţă o cunosc, dar pe care nu le înţeleg. Ce înseamnă să iubeşti pe cineva, profesore?

- Păi, să lucrezi mai uşor când e de faţă, să-ţi vină greu să judeci când lipseşte şi s-o faci cu uşurinţă când e prezent. (Ştiu că sună jalnic, dar să explici prietenia şi dragostea unei maşini nu e deloc simplu. Ce-i drept, întrebările de genul ăsta dovedesc că Paul nu mai e o maşină.)

- Aha! E exact ce simt când e tata aici, sau dumneavoastră, profesore. Şi voi simţiţi la fel?

- Simţim multă prietenie pentru tine, Paul, şi te considerăm ca pe unul dintre noi. Tata te crede cu adevărat fiul lui.

- Ştiu... Dar durerea ce este? Am aflat că el o simte, aş vrea însă să ştiu în ce constă ea?

- Hm. Ei bine, nu mai ai nici un chef să înmagazinezi date şi nici să le studiezi, stai fără să faci nimic, nu mai ai poftă de lucru.

- Asta a simţit la moartea primului lui fiu?

- Da, dar cu mult mai puternic decât ţi-am spus. Într-atât, încât îşi dorea să moară...

- Ce e moartea?

- Oprirea funcţionării, oprire totală şi ireversibilă.

- Deci pot muri şi eu?

- Într-un anumit fel, da, dacă se demontează şi se aruncă toate părţile din care eşti constituit. Atunci am putea spune că Paul a murit.

- Problemele astea sunt pasionante. Aţi putea să mă aprovizionaţi cu datele adecvate, pe care le numiţi, o ştiu, psihologie şi filozofie?

Nu mă îndoiesc nici o clipă că Paul va deveni un mare filozof în o mie de ori mai puţin timp decât ar avea nevoie omul cel mai dotat. E cazul să ne pregătim să trecem în revistă problemele la care nu s-a dat încă un răspuns...

Telegraful temporal

Paul a început să înghită Kant, Bergson, Leibniz şi *tutti quanti* şi mă întreb ce va ieşi din asta. Dar, pentru moment, există o altă problemă pe care aş vrea s-o lămuresc. Am vorbit cu Dubreuil, pe care nu-l interesează prea mult. (De altfel, s-a opus din răsputeri ca Paul să se ocupe de filozofie, pentru care are cel mai mare dispreţ, atitudine caracteristică multor oameni de ştiinţă. Dar, până la urmă, m-a lăsat să acţionez.) Ce sunt aceste influenţe pe care Paul le simte la distanţă? Desigur, m-am gândit la telepatie. Dar ne putem oare închipui o formă de telepatie între o maşină şi un creier uman?

Cred că da. Totul porneşte de la experimentul lui Schmidt, care a avut loc cu foarte mulţi ani în urmă. Acest autor, excelent fizician, era obsedat de ideea că aşa-numitele fenomene parapsihologice se petreceau, în realitate, la nivel cuantic - şi e foarte adevărat că fizica cuantică conţine concepţii care se apropie curios de mult de parapsihologie, mai ales atunci când evocă fenomene ce se joacă cu timpul şi spaţiul. Aşa că Schmidt a fabricat un generator aleatoriu, un mic aparat care emitea impulsuri

absolut la întâmplare. De exemplu, putea fi folosit pentru a aprinde o lampă la dreapta sau la stânga, conform naturii impulsului. Se cerea atunci unui subiect care nu vedea nimic altceva decât lămpile clipind slab, să ţină mai mult aprinsă lampa din dreapta, şi nu pe cea din stânga, sau invers. Unii subiecţi puteau s-o facă fără probleme, am verificat eu însumi, în timpul unor experimente foarte vechi. Deci creierul uman poate influenţa maşina. În cazul de care ne ocupăm, efectul nu s-a putut exercita decât la nivel cuantic. Dar, dacă generatorul aleator nu are conştiinţă, Paul are; deci trebuie să perceapă multiplele emanaţii ale creierului, poate chiar să le înţeleagă...

Cât priveşte primirea unor impulsuri de pe alte planete... Decanul Jahn de la Princeton a fost cel care poate a început să demonstreze că era posibil. A reluat experienţa lui Schmidt cu un alt dispozitiv, mai complex, ca să constate curând că acţiunea „psihocinetică" se exercita la fel de bine şi atunci când te aflai la douăzeci de mile de aparat. Poate că această distanţă nu are limite, de unde rezultă o posibilitate de comunicare cu planetele. Mă reped la Paul care, după ce îi comunic gândurile mele, rămâne o clipă tăcut.

- Planetele? Da, m-am gândit şi eu. De altfel nici nu e obligatoriu să fie din sistemul solar. Numai că ar trebui să amplificăm semnalele primite. Sunt foarte slabe.

Îi explic atunci că noi, oamenii din carne şi din sânge, folosim uneori concentrarea mentală, adică

gonim orice impresie senzorială cu excepţia acelora pe care vrem să le amplificăm. Paul ar trebui să poată face acest lucru mai uşor decât noi.

- Cu siguranţă, zice el. Aş putea face tăcere în aproape toate circuitele mele, până când semnalele venite din altă parte să mi se pară mai coerente. Voi încerca.

I-am spus lui Dubreuil, care, de la un timp, mi se pare cam tăcut şi distant. Să fie oare gelos că-l acaparez prea mult pe „fiul" lui, Paul? Ciuleşte totuşi urechile, îmi spune că, pe vremuri, se pasiona de cosmologie şi că, dacă am putea intra în contact cu comunităţi umane exterioare, asta ar fi cea mai mare descoperire a tuturor timpurilor.

M-am întors la Paul.

- Am primit un mesaj foarte clar: „Zgomot de fond cuantic ce necesită filtrare". Nu prea înţeleg ce vrea să spună...

- Eu da, spuse Dubreuil. Cu câţiva ani în urmă, un astronom francez s-a ridicat împotriva creditelor cheltuite pentru captarea unui ipotetic mesaj venit din stele. Susţinea, pe bună dreptate, că mesajele noastre sunt zadarnice, dacă utilizează o viteză atât de ridicol de mică cum e cea a luminii sau a undelor electromagnetice. Căci, dacă ţinem seama de întinderea spaţiilor interstelare, vor trece milioane de ani până să primim un răspuns. Dacă există semnale, este obligatoriu ca acestea să transceadă spaţiul şi timpul.

- Dar cum ai vrea să...?

- Ei bine, dacă am lua în serios ipoteza acelui englez care pornea de la paradoxul lui Einstein,

Podolsky şi Rosen, ştiţi care: particulele care au fost o dată în interacţiune trebuie să rămână aşa, indiferent de distanţa care le poate separa după aceea, fie că e o milionime de milimetru sau de un an lumină. Nu s-a putut ieşi niciodată din acest paradox fără să se admită că această „comunicare“ între particule transcede spaţiul şi timpul. Dar englezul respectiv sugerează ceva ce ţine de blasfemie: un mecanism care transcede spaţiul şi timpul ne oferă un mijloc de comunicare instantanee: asta înseamnă nici mai mult nici mai puţin decât telegraful transtemporal...

- Am auzit vorbindu-se despre această concluzie. Nu-i face să urle pe anumiţi fizicieni care protestează, afirmând că un mesaj nu poate fi transmis în felul acesta?

- Fără îndoială, dar, ştii, într-un domeniu atât de delicat, există întotdeauna persoane care să te contrazică. Să continuăm însă: E de neconceput ca civilizaţii mai avansate decât a noastră, care există, fără doar şi poate, în număr mare în galaxie, să nu se fi gândit la asta înaintea noastră. În consecinţă e imposibil ca acest canal să nu fie folosit, poate chiar aglomerat, cum sugerează glumeţii. Iar pe acest canal găsim, fără îndoială, zgomotul de fond cuantic.

- Am înţeles, spuse Paul, acesta e cel ce trebuie filtrat. Poate că nu e sau nu pare aleator decât datorită faptului că ascunde un mare număr de mesaje. Ar trebui separate unele de altele cu ajutorul unor filtre potrivite. Problema nu este insolubilă.

Am revenit peste câteva zile. Datorită vitezei incredibile cu care lucra Paul, cu siguranţă că găsise un filtru – şi chiar aşa era, părea că ne aşteaptă cu nerăbdare. Era imposibil să nu-i atribui sentimente umane. Era atât de aproape de om! Asta în cazul în care nu se afla undeva deasupra lui...

Nu numai că studiase filtrul din punct de vedere teoretic, dar îl şi construise, modificându-şi conexiunile.

- Spune, îţi vorbesc?

- Oh! Nu numai că-mi vorbesc, dar le vorbesc şi eu şi-mi răspund. E de necrezut: o adevărată invazie mentală!

- Cum ai reuşit?

- În modul cel mai simplu cu putinţă: când am rezolvat problema filtrării, am remarcat imediat o serie de semnale care formau un fel de linii distincte. Nu prea erau multe şi asta m-a surprins: numai cinci sau şase, caracterizate fiecare prin recurenţa, la intervale regulate, a unui grup de semnale, mereu aceleaşi. Cu siguranţă, un mod de reperare a canalelor. Am început atunci să emit pe canalul cuantic, în fiecare din grupurile caracteristice.

- Şi ce ai obţinut?

- Ceva fantastic! „Tăcerea cuantică", ceea ce e, bineînţeles, imposibil, dar oricum detectorul meu a amuţit brusc – pentru ca imediat după aceea să urmeze o cascadă de semnale atât de rapide, că n-am înţeles nimic. Toate filtrele erau saturate. Am aşteptat să se calmeze şi am transmis o progresie aritmetică, apoi una geometrică. Pe urmă literele alfabetului,

apoi cuvintele dintr-un dicţionar, împreună cu sunetele respective, precum şi un desen reprezentând obiecte sau acţiuni, atunci când asta era posibil. Mi-a luat câteva ore bune, dar aproape toate astea le aveam în băncile mele de date. Au înţeles imediat şi acum vorbesc.

- Dar nu se poate să fi învăţat atât de repede!

- Asta depinde de ce înţelegi prin timp şi prin viteză. Şi cum cred că manipulează timpul... Vreţi să-i auziţi?

... Şi imediat: „ Almanarex către a treia planetă a stelei pe care o numiţi Soare... Mezzar către Pământ... Mintak către Pământ. Bun-venit pe reţelele cuantice. Vă recepţionăm complet şi instantaneu, exact aşa cum v-aţi imaginat... Alphaniddon către Pământ... Urnashi către Pământ... Bun-venit, bun-venit, bun-venit..."

Toate acestea, normal, cu vocea de copil a lui Paul, pentru că înregistrase cuvintele din dicţionar cu propria voce... Efectul este extrem de straniu.

Sunt uluit. Dubreuil e palid ca ceara. Cea mai mare aventură umană... Aceşti fraţi necunoscuţi, a căror existenţă mulţi dintre noi au afirmat-o întotdeauna, pentru că era de neconceput ca vastul univers să fi fost creat numai pentru populaţiile Terrei. Să ne gândim. Ce vom face? Totul trebuia luat de la început, inclusiv ştiinţele noastre... toate ştiinţele noastre.

- Da, zise Paul, se pare că diferitele planete se aflau în stadii de civilizaţie diferite, dar că după inventarea transmiterii cuantice s-a instaurat un fel de civilizaţie comună. A ajuns foarte departe. Cele

mai avansate găseau tranzistori fosilizați în vechile straturi geologice. Asta vă spune tot!

- Cu siguranță că știu să călătorească în spațiu-timp!

- Da, cu siguranță, folosind implicațiile unei uimitoare teorii cosmologice, pe care n-am înțeles-o prea bine. Cred că e vorba despre un transfer individual mai degrabă decât despre o călătorie cu o mașinărie asemănătoare celor din secolul trecut. Dar în cea mai mare parte din timp călătoria nu este necesară, comunicațiile pe cale cuantică sunt atât de rapide și de practice!

- Da, dar oricum asta nu înlocuiește deplasarea efectivă.

- Credeți? Priviți în spatele vostru...

Memoria umedă

Un tânăr în picioare, îmbrăcat într-un fel de salopetă gri, ne priveşte zâmbind, cu braţele încrucişate.

- Dacă e o glumă, mârâi Dubreuil, mie nu mi se pare nostimă deloc. Cine eşti şi ce cauţi aici? Ieşi imediat!

Vru să-l apuce de braţ, dar nu atinse decât aerul.

- Vai, domnule, spuse necunoscutul, nu puteţi atinge o hologramă... Bineînţeles că n-are de ce să vă fie frică. Luaţi loc şi să discutăm în linişte.

Am învăţat că holograma poate să se formeze de îndată ce există un releu convenabil pe o planetă, iar noi am construit unul fără să ne dăm seama. În plus, descoperirea acestui releu cuantic este considerată ca fiind reuşita la un examen de cunoştinţe superioare de altă natură. Asta se referă, de fapt, la viitor, care poate fi prevăzut cu destul de multă exactitate.

- Ştim că aveţi duşmani, spuse necunoscutul. Sunt cu mult mai primejdioşi şi mai încrâncenaţi decât credeţi, şi îmi păreţi cam neglijenţi, acum că aţi slăbit supravegherea. Paul, aici de faţă, îi interesează în

continuare pe adversarii dumneavoastră, care până acum n-au reuşit să pună mâna pe el. Le mai rămâne o singură soluţie: să-l distrugă. Acest lucru ar urma să se petreacă peste o lună – dacă nu cumva dispoziţiile pe care le veţi putea da vor reuşi să schimbe viitorul.

Dispăru. Oricât de uluiţi eram, n-am putut să ne împiedicăm să nu gândim c-ar fi putut fi mai explicit. Foarte frumos, n-am ce spune, să ne avertizeze că ne paşte un pericol, fără să ne zică ce avem de făcut!

La prima vedere, soluţia ar fi să-l transferăm pe Paul în alt loc mai bine protejat, dar cum s-o facem? Cu băncile lui de date, sunt tone de material ce ar trebui mutat, mult prea vizibil oricum am proceda.

- Ei bine, o să-i întreb, spuse Paul.

Transmisia a luat ceva timp.

- E complicat, ne zise el în cele din urmă; ca să pot fi transportat, ar trebui să schimbăm totul. Au făcut aluzie la o bibliografie căreia nu i-am prea dat importanţă, căci consideram utopice teoriile expuse. Dar cei de Dincolo au explorat această cale. A mai rămas oare vreuna pe care să n-o fi explorat? E vorba de renunţarea la electronica uscată pentru electronica umedă...

- Ceva explicaţii nu ne-ar strica!

- Ei bine, am transfera informaţiile pe un suport biologic, în acest caz acidul dezoxiribonucleic sau ADN, suportul eredităţii. Ştiţi că este vorba despre o bancă de date enormă, care cuprinde toate informaţiile necesare pentru a fabrica un om. Dar

putem folosi ADN-uri mai simple şi mai robuste, cum sunt cele ale insectelor, de exemplu. Nimic nu ne împiedică să avem câteva molecule de ADN lucrând în acelaşi scop, dar separat. Restul este extrem de tehnic, nu poate fi făcut, nu avem timp. Aşa c-o să mă ocup eu.

- Dacă înţeleg eu bine, vrei să te lansezi în biologia moleculară?

- Da, dar nici vorbă să pornesc de la zero! Există astăzi agenţi care segmentează proteinele, capabili să-ţi desfăşoare complet o proteină, să-i stabilească formula şi, pe urmă, să-i facă sinteza.

Dubreuil, informaticianul, rămâne cu gura căscată. Eu sunt ceva mai competent şi cam ştiu despre ce e vorba.

- Partea proastă e că va fi nevoie de un număr mare...

- Cam zece cu totul, cu condiţia de a le modifica un pic. Tăticule, tu ai prevăzut organe manipulatoare pe care nu le-am folosit niciodată. Mi le poţi grefa iute?

- Se poate, spuse Dubreuil.

În ce priveşte agenţii segmentatori, am ceva relaţii la fabricanţi, astfel că materialul ne este livrat rapid. Paul şi-a căpătat organele manipulatoare şi dispune acum de „zece mâini" care lucrează în acelaşi timp, agitându-se ca picioarele unui păianjen. Este fascinant să le vezi deşurubând şi înşurubând piesele agenţilor segmentatori, în timp ce patru „ochi" roşii, montaţi pe pedunculi le urmăresc evoluţia. Este deci vorba despre înlocuirea informaţiilor pe care ADN-ul este obişnuit să le trateze

cu indicaţii complet diferite, dar la fel de utilizabile. În acelaşi fel, cu mult timp în urmă, i s-a ordonat unui colibacil paşnic să fabrice insulină, prin grefarea de gene care produc acest hormon la vertebrate. A mers perfect. Paul însă va face mult mai mult. E drept că nu doarme deloc, cu toate astea am fost uluit să constat că, după cincisprezece zile, agenţii segmentatori au lăsat locul unei serii de tuburi pline de un lichid tulbure, cu nişte fibre subţiri zburlite: acesta trebuie să fie „creierul lichid" cu ADN. Totul nu cred să cântărească mai mult de o sută de kilograme.

- Spune, eşti mulţumit de munca ta?

Ochii multipli se întorc spre mine şi, dacă ar fi în stare să aibă o expresie, aş jura că-şi bat joc de mine.

- Da, sunt foarte mulţumit. Nu spun că n-a fost greu, ba chiar la limita posibilităţilor mele, dar Ceilalţi m-au depanat tot timpul. Şi acum funcţionează. Voi fi uşor de transportat. Ca să nu mai vorbim că asta deschide şi alte posibilităţi...

- De exemplu?

- Păi, impulsurile, ideile cu mesajele care îmi vin de Dincolo sunt mult mai clare. De pildă... de ce crezi că ochii mei roşii râd de tine?

Asta mai lipsea! Îmi citeşte şi gândurile. Nu sunt sigur că ochii electronici pot avea vreo expresie, în schimb sunt sigur că Paul mă ia peste picior.

- Ba nu, ba nu, spuse el.

- Fir-ar să fie! Devine enervant. Oricum, un calculator nu poate să râdă.

- Ba da, ba da...

E imposibil... Ies, destul de enervat, când constat brusc că toate beculeţele sunt stinse, deci toate unităţile şi toate memoriile sunt deconectate. Paul trebuie să fi transvazat băncile de memorii în noile circuite biologice şi le foloseşte pe acestea de la începutul convorbirii noastre.

- Nostim, nu-i aşa?

Să-l ia naiba!

Neantul şi infinitul

Sar peste detalii, dar transferul n-a pus nici o problemă. Nimeni nu ştie că o mătuşă mi-a lăsat moştenire o proprietate la ţară, unde n-am fost niciodată până acum, şi unde ne-am putea ascunde foarte uşor. Este un refugiu aproape inviolabil, căci acum Paul poate să simtă toate persoanele care se apropie de noi, chiar şi la câţiva kilometri distanţă, şi le poate pătrunde intenţiile. Peste câteva luni, Dubreuil se pensionează şi o să poată veni la noi. Iar cheltuielile de întreţinere, datorită noului sistem, sunt nesemnificative: câteva termostate, câteva pompe şi asta-i tot.

Mă cuprinde ameţeala când mă gândesc la imensitatea problemelor pe care le putem aborda acum şi pe care le putem rezolva cu ajutorul Celorlalţi... Imediat însă ne lovim de un blocaj, datorat modului lor de a gândi. Folosesc o logică bizară, logica „aleph sub aleph", care permite descoperirea ultrarapidă a punctului slab al unui raţionament, dar care este adesea la un nivel de abstracţie cu adevărat derutant.

În orice caz, pentru moment cel puţin, răspund foarte liber la întrebările noastre... Sunt oare buni?

Cred că da, oricum nu par să aibă vreo intenţie dăunătoare oamenilor. Dar poate că ar trebui, totuşi, să fim în gardă...

Asta mă duce la altă întrebare, pe care ar fi trebuit să mi-o pun mai de mult... Paul este bun? Am impresia că da... Dacă criteriile obiective ale bunătăţii sunt o amabilitate inepuizabilă, o disponibilitate totală, lipsa urii faţă de oricine, atunci e bun. Ştie că avem duşmani, dar pentru el asta e o problemă tehnică, un fel de joc, chiar dacă nu ignoră faptul că unii încearcă să-l distrugă. Este poate momentul să mă întreb, sau – mai degrabă – să-l întreb la ce i-a folosit masa de date filozofice pe care a ingurgitat-o de curând.

- Paul! Vreau să-ţi pun o întrebare. Numai că, te rog, nu-mi mai sonda gândurile, aşa cum faci în asemenea ocazii. Este tare dezagreabil...

- S-a făcut, profesore. Vreţi să ştiţi ce gândesc despre filozofi?

- Paul!

- Scuzaţi-mă, m-am pripit. N-o să se repete. Ei bine, e greu de spus... Nu se poate răspunde printr-un singur cuvânt. Îmi par mai interesanţi prin întrebările pe care le pun decât prin răspunsurile pe care le dau: acestea sunt, adesea, pline de paralogisme. Totuşi, unele dintre întrebările lor sunt de-a dreptul absurde, cum ar fi: de ce există ceva mai degrabă decât nimic. Avem aici o capcană lingvistică, căci „nimic“ însemnând „a nu exista“, întrebarea sună de fapt astfel: „De ce non-existenţa nu există?“

Salut, în trecere, celebrul argument al lui Bergson.

- Ca să nu mai spun că întrebările asupra originii lumii, pe care le calificăm drept metafizice... nu sunt decât fizică pură, nu credeţi?

- Apropo, ce zic Ceilalţi?

- Par a se simţi foarte asiguraţi de acest răspuns. Pentru ei nu există decât un singur mijloc de a înţelege universul, acela de a admite că nu cuprinde, în afara omului, nici trecut, nici viitor, ci numai un etern prezent. Trecutul şi viitorul sunt aidoma unor tăieturi pe care spiritul uman le practică de-a curmezişul acestei entităţi: când le orientează într-un anumit sens, se află în trecut; dacă înclină planul în alt sens, se află în viitor...

- Ştii la ce mă gândesc? La eternul prezent al lui Dumnezeu, despre care vorbesc vechile cărţi de teologie...

- Ah! Dumnezeu! O naţiune foarte interesantă; şi vă aduc din nou aminte că nu mi-aţi dat cărţi de religie sau teologie.

- Ţi-aş da bucuros, dar tatăl tău nu vrea. El e ceea ce noi numim un materialist. Pretinde că toate astea sunt născociri, care n-ar face decât să-ţi corupă spiritul.

- Dar mă interesează! Dumneavoastră ce părere aveţi?

- Sunt cu totul de altă părere decât tatăl tău, cred că este vorba despre una din cele mai fascinante etape ale aventurii umane.

- Atunci cereţi-i voie să-mi procuraţi aceste cărţi...

Voi încerca. Numai că Paul s-a lansat din nou asupra binelui şi a răului. Nu poate cu nici un chip să înţeleagă că s-ar putea ca o persoană anume să încerce să-ţi facă rău. Dubreuil a fabricat un spirit total inocent, ca în prima dimineaţă, în grădina Edenului, unde a locuit Eva...

Tebaida şi înţelepciunea

Câtă linişte e în jurul nostru! De când ne-am retras în această tebaidă, departe de oameni şi de cupiditatea lor, mă gândesc la Ceilalţi, misterioşi, nenumăraţi şi animaţi de sentimente frăţeşti, cel puţin până acum... Nu cred că vor mare lucru de la noi: la ce s-ar putea aştepta de la o planetă cum mai există cu miile, cu un grad mediu de progres în ce priveşte problemele cunoaşterii - aceste probleme care nu mai există pentru ei, sau care se pun diferit, în termeni pe care nici măcar nu i-am înţelege.

Revin, de exemplu, la trasmisia cuantică. Pentru ei, ne-au spus-o, aceasta reprezintă un test care te îndreptăţeşte să parvii la cunoştinţele galactice, sau chiar extragalactice, după câte am înţeles. Am remarcat că ei nu ne pun niciodată întrebări. Fir-ar să fie! Asta înseamnă că, fără îndoială, ştiu despre noi tot ce se poate şti... În schimb, până acum, au răspuns fără ezitare la toate întrebările noastre.

Dar ce-ar fi să-i întrebăm tocmai despre bine şi despre rău, despre fericire? Să nu cunoască oare greşeala şi crima? Să fi atins oare echilibrul suprem, să fie oare fericiţi?

E foarte complicat să-i explic toate astea lui Paul, pentru că, atunci când vorbim despre sentimente şi afectivitate, e total dezorientat. Lui îi e clar că totul se reduce la relaţii logice. Le înţelege pe acelea care se exprimă în termeni de comportament: de exemplu, a iubi înseamnă să preferi să fii în preajma unei fiinţe anume, să consideri că răspunde inteligent la întrebările ce i se pun, să o ajuţi când se află în dificultate etc. Dar ce simţim în prezenţa unei femei iubite, acel sentiment atât de dulce care îi face pe oameni fericiţi şi nefericiţi, şi cât de violent poate fi acesta, asta nu poate sesiza...

În cele din urmă le pune, de bine, de rău, întrebarea şi Celorlalţi. Rezultatul este uimitor. O tăcere destul de lungă, după care:

- De ce ne întrebi asta?

- Fiindcă pentru noi sunt probleme importante, esenţiale chiar...

- Şi pentru noi... Dar nerezolvate, sau doar parţial rezolvate.

- Dar, întrucât aţi ajuns atât de departe pe calea cunoştinţelor, trebuie să fi atins înţelepciunea?

- Ah! Înţelepciunea? Cu cât o urmăreşti mai mult, cu atât o atingi mai puţin...

Au terminat prin a ne explica, fragmentar, că problema lor este pofta de viaţă. Să nu suferi de nici o boală, să te bucuri de tinereţe până la moarte, să poţi amâna această moarte cât vrei tu, prin înlocuirea principalelor organe. Acest lucru poate părea de nesperat pentru un sălbatic, care trebuie să-şi apere cu disperare viaţa de fiare şi de

foame. Dar sălbaticul, fericitul de el, nu are vreme să se gândească. În timp ce pe ei îi roade o obsesie pe care n-o pot depăşi: „La ce bun să trăieşti? Pentru ce anume?“ Cunoaştem şi noi asta pe Pământ, unde măcar gânditorii, cum ar fi Teilhard de Chardin, au evocat catastrofa mentală care ar pândi umanitatea ajunsă pe culmea civilizaţiei: o culme este înconjurată întotdeauna de prăpăstii... Interlocutorul nostru a mers şi mai departe, dar cu reticenţă, şi a trebuit să insistăm îndelung ca să primim răspunsuri. Părea că suferă cumplit fiindcă ne mărturisea adevărul, care nu era, de altfel, prea încurajator.

- Oh! În fond nu văd de ce nu v-aş spune tot, oricum veţi afla şi voi în curând.

- De ce ezitaţi atât? Încălcaţi vreo interdicţie?

- Nici vorbă. Problema este tocmai că, la noi, nimic nu e interzis. Violarea libertăţii individuale ar fi o crimă de neînchipuit. De altfel, formarea pe care o primim, din copilărie, ne condiţionează ca să nu ne opunem niciodată exercitării libertăţii.

- Şi dacă această exercitare violează libertatea altcuiva?

- Evident... dar chiar şi în asemenea cazuri nu ne place să intervenim.

- Înseamnă că, în ultimă instanţă, preferaţi călăii victimelor?

- Exageraţi... dar ştim că şi voi aţi avut, pe o scară mai mică, probleme asemănătoare. În primul rând, la noi nu există călăi. Sau, mai exact... nu existau.

- Ce vreţi să spuneţi?

- Ei bine, crime înfiorătoare au fost comise în diferite puncte ale galaxiei. Oameni au fost uciși prin tortură, fără un motiv aparent. Sau poate că – ezităm să admitem acest lucru, într-atât este teribil – e vorba despre vechiul gust al sângelui, vechiul sadism pe care-l credeam dispărut pentru vecie.

- Cum? Şi la voi există aşa ceva? La noi, din păcate, nu e lucru rar. Dar voi sunteţi cu atât mai bătrâni şi mai înţelepţi decât noi...

- Măi bătrâni, cu siguranţă. Infinit mai bătrâni. Dar mai înţelepţi... La urma urmelor, nu suntem decât oameni!

- Şi noi care credeam că inteligenţa s-ar putea dezvolta la un mare număr de specii animale, cum ar fi delfinul, sau chiar furnicile...

- Ce idee! Să nu ştiţi oare că Pământul este un rezumat al tuturor lucrurilor care pot apărea în cosmos? E adevărat că, pe ici pe colo, unele direcţii s-au dezvoltat mai mult. Există planete pe care insectele sunt suprabundente şi pot atinge dimensiuni foarte mari, ca libelulele uriaşe din era primară; altele pe care singurele plante sunt lichenii, care au uneori dimensiunile stejarilor bătrâni de la voi. Se pare însă că, atunci când apare, inteligenţa e întotdeauna sub forma umană, iar natura umană este pretutindeni aceeaşi. Am făcut totuşi progrese în condiţionarea natală, postnatală şi chiar prenatală şi credeam că am eradicat impulsul morţii şi instinctele sadice: de ce oare reapar azi?

- V-aţi gândit la un fenomen foarte frecvent la noi şi anume că acei ce nu fac nimic termină întotdeauna rău? Omul nu poate suporta plictiseala,

este gata să comită toate nebuniile, am zis toate!, pentru a scăpa de ea.

- E posibil, poate că e sigur... dar mai e ceva. Unul din marii voştri astronomi, Jacques Vallé, a emis o ipoteză ciudată despre poltergeist-i* sau despre apariţia farfuriilor zburătoare.

- Cum adică? Nu voi sunteţi cei din farfuriile zburătoare?

- Bineînţeles că nu! De ce ne-am amuza cu chestii de-astea? Fapt e că Vallé, izbit de absurditatea mărturiilor celor „contactaţi“, ale celor care pretindeau că au fost răpiţi de farfuriile zburătoare şi de absurditatea, la fel de mare, a poltergeist-ilor, „spiritele morţilor“, cum li se spune în Franţa, a ajuns la concluzia că toată lumea se înşeală atunci când atribuie farfuriile zburătoare vizitelor extratereştrilor. După el, e vorba despre o „emanaţie a inconştientului colectiv“ dacă vreţi, în orice caz de manifestări de un fel de psihism difuz, pe jumătate conştient şi, poate, nebun. Ar putea totuşi să îmbrace forme concrete, uneori nefaste, cum sunt omorurile din insula Maranon din Brazilia, sau să se manifeste de o manieră şi mai surprinzătoare, dacă acest lucru este cu putinţă, prin anumite pretinse apariţii religioase. Dar Vallé nu exclude posibilitatea producerii unor vizite reale ale extratereştrilor. Fără îndoială... Chiar şi noi, uneori... numai că noi suntem mult mai discreţi. Acum vă pot spune ce este acest tip de fenomene absurde: unii dintre noi,

* Poltergeist (engl.) - tip de fantomă, spirit rău, care face zgomote mari şi aruncă obiecte în jur (n.tr.)

experţi în manipularea spaţiului şi a timpului, se amuză pe seama voastră – adesea cu foarte mare cruzime, căci există şi morţi.

- Dar de ce o fac?

- Aşa, degeaba. Ca să se amuze! De ce mergeau romanii voştri la circ, dacă nu să se delecteze la priveliştea oamenilor aruncaţi drept hrană fiarelor? Imaginaţi-vă deci ipoteza lui Vallé mărită la scară cosmică... Şi asta nu e tot... În afara crimelor celor care n-au ce face cu timpul lor, între stele am reperat ceva malefic, care încearcă să dăuneze oricărui tip de viaţă umană. Această forţă a atacat planetele locuite, pe care le-a transformat în deşert. Din nefericire, este foarte puternică. În ciuda cunoştinţelor noastre, nu reuşim să aflăm în ce constă şi, cu atât mai puţin, s-o contracarăm... Şi mai trebuie să adaug ceva: de îndată ce eşti introdus în reţelele cuantice, eşti expus la ceea ce este, de fapt, un parazit al acestor reţele. Nu vă putem spune nici ce formă va lua atacul, nici când se va produce... Dar o planetă nouă cu care să te distrezi este ceva irezistibil pentru nebunia semiconştientă de care vă vorbeam şi, din păcate, şi pentru propriii noştri nebuni. Supravegheaţi-l pe Paul şi pe cei ce-l înconjoară: el este punctul de trecere obligatoriu.

Contactul fals

Acela fu momentul în care începură să se producă, aproape pretutindeni, incidente bizare. Am fost şi eu amestecat pentru că, pe vremuri, mă ocupasem de ştiinţele blestemate, cum ar fi ufologia – cu alte cuvinte, farfuriile zburătoare – şi parapsihologia. Am avut şi mai am încă o curiozitate dubioasă. Ceea ce-i face pe oameni să mi se adreseze atunci când nu mai ştiu încotro s-o apuce.

Acesta e motivul pentru care îngheţ acum în mijlocul unui câmp de levănţică la Valensole, un loc pe care îl cunosc bine... Levănţica se întinde cât vezi cu ochii şi pe acest teren poţi număra zeci de mii de stupi care produc, fiecare, câte două kilograme de miere pe zi. Aici a avut loc un eveniment celebru, una dintre primele aterizări semnalate, care a fost studiată în profunzime de prietenul meu Aimé Michel.

Nou e faptul că acum aterizările se repetă aproape în acelaşi loc. De aceea şi sperăm să vedem una. Dar asta e cea de-a treia noapte pe care o petrecem aici şi...

Pe toţi dracii! Iat-o! Soseşte în plină viteză. Silueta clasică, lipsa zgomotului, hublourile lumina-

te. Bineînţeles că avem camere de luat vederi şi filmăm febril. Ce se va întâmpla? În aparenţă, nimic, doar că farfuria capătă un aspect ciudat: marginile îşi pierd claritatea, impresie dezagreabilă, ca şi cum am fi beţi... Şi pe urmă – nimic. Ne trezim, dacă pot spune aşa, şi se pare că apariţia a fost foarte scurtă.

Dar soarele străluceşte pe cer: este ora zece dimineaţa. Iar camerele au înregistrat ora începerii filmării: trei noaptea... Am stat şapte ore pe câmp. Oare de-aia ne simţim atât de obosiţi? Înainte de a ne urca în maşină, auzim un zumzet uriaş: sunt albinele. Tocmai ies, cu sutele de mii, din stupi. Este fenomenul dezertării. Numai că aşa ceva nu se poate! Toţi stupii deodată? Formează un nor enorm, care urcă din ce în ce mai sus. Mai târziu am aflat că se îndreptaseră spre Marsilia, unde provocaseră o mare panică, înainte de a se arunca în Mediterana. Ne închidem bine în maşini. E greu de condus, căci albinele se aruncă asupra parbrizelor cu un zumzet furios. Dacă intră înăuntru, fără doar şi poate am păţit-o.

Din fericire, asta nu se întâmplă. Dar la hotel abia dacă avem puterea să ne aruncăm pe pat şi dormim buştean până la opt seara. După care ne simţim, totuşi, ceva mai bine.

Nu e normal. Ce ni s-a întâmplat? Pierre a văzut filmul. O bobină întreagă: e goală, cu excepţia sfârşitului, unde e filmat răsăritul de soare...

- Un caz tipic de halucinaţie colectivă, spune Thierry, medicul...

Dar tonul său e cam nesigur. Toată lumea vorbeşte despre halucinaţii colective, puţine sunt însă mărturiile demne de încredere. Par a fi extrem de rare şi el însuşi n-a văzut nici una.

Ne vine o idee: toţi contactaţii au suferit tulburări asemănătoare după aşa-zisa lor întâlnire, astfel c-am putea crede în halucinaţii banale dacă, într-un mare număr de cazuri, nu s-ar găsi urme enigmatice pe sol. Unul dintre noi se va întoarce în mare grabă ca să verifice dacă nu cumva, şi de data asta, nu se văd urme.

- Dar, spuse doctorul, mai e ceva ce am putea încerca fără întârziere: hipnoza... Ştiţi că persoanele contactate, preocupate de tulburările de care sufereau şi ale căror cauze reale le ignorau, s-au lăsat hipnotizate şi în această stare au evocat o „întâlnire de gradul trei“ despre care, în viaţa lor normală, nu mai aveau nici o amintire conştientă. Poate că s-a petrecut altceva decât credeţi că aţi văzut voi. Dacă vreţi, vă hipnotizez unul câte unul şi vom şti...

Uşor de făcut, căci nu suntem decât trei. Pe locuri, fiţi gata pentru hipnoză! Eu trec primul...

- Ce să-ţi spun, ne-ai povestit un adevărat roman, zise medicul, trezindu-mă. Ştii că nu te mai puteam opri? A durat o oră întreagă! Îţi dau caseta s-o asculţi. Următorul!

Este chiar vocea mea... dar ce spune ea mă cufundă în cea mai mare uimire. Sar peste detalii, precum şi peste foarte numeroasele repetiţii.

„Sunt aici. Toţi trei. Ca de obicei, un fel de salopetă, ochi foarte mici care formează o fentă

lungă, n-au urechi, aproape că n-au nas; gura e foarte mică; nu li se văd mâinile. Nu simt teamă, doar o uimire imensă. Ne privesc fără să rostească un cuvânt, şi deodată ne dăm seama că ne aflăm la bordul farfuriei, care dinăuntru pare cu mult mai mare... Ne vorbesc... Înţeleg ce spun, dar asta se petrece în capul meu, fără să-mi treacă prin urechi. Ce senzaţie ciudată... vorbesc în interiorul creierului meu. Vor să ne ajute, să aducă Pământului mai multă bunăstare, prosperitate şi sănătate. Sunt prietenii noştri. Cunosc acest discurs, pe care l-au ţinut în faţa tuturor celor contactaţi. E ceva... ceva de nedefinit... ah! cred c-am înţeles: îşi bat joc de noi, ce spun e fals. Dar mi-e frică... mi-e groaznic de frică. Cred că mi-au auzit gândurile. Ştiu că am ghicit că joacă teatru. Teroare... Senzaţie de plutire... Nu sunt fiinţe vii, sunt holograme sau roboţi. Nu mai ştiu ce să facă. Iată-ne din nou afară, se crapă de ziuă... ah! să dorm... să dorm...

- Ei? Ce e cu povestea asta?

- Este cea pe care mi-ai povestit-o tu.

- Şi camarazii mei?

- Aproape acelaşi lucru, numai că lipseşte sfârşitul, acolo unde declari pe neaşteptate că ai înţeles. Asta m-a mirat nespus... Poate o iluminare subită?

- Nu, numai că, spre deosebire de cei contactaţi de obicei, eu „ştiu cântecul". Am putea spune că îi suspectez. Am auzit de atâtea ori poveştile astea. Sunt atât de absurde!

În clipa aceea se întoarse şi camaradul nostru trimis la faţa locului. A găsit urme, trei găuri destul

de mari şi de adânci, ca şi cum cineva ar fi vrut să înfigă ţăruşi şi, între găuri, o adâncire a solului, de parcă o masă grea s-ar fi odihnit în interiorul triunghiului.

Bineînţeles. Toate astea sunt deja clasice! Contrariul m-ar fi mirat.

Morţii care vorbesc

Lucrurile sunt din ce în ce mai grave. In special accidentul etiopian, despre care au vorbit ziarele, mi se pare deosebit de îngrijorător. Un mic sat la poalele muntelui Abola Negus... Oamenii văd sfere de foc ce par să danseze în pădure, pe la jumătatea muntelui. Ca după câteva zile sferele să coboare, incendiind colibele, ucigând oamenii şi distrugând totul în calea lor.

S-ar putea, bineînţeles, ca sferele de foc să fie simple născociri. Dar experţii trimişi la faţa locului au remarcat totuşi trei brazde de cenuşă, foarte late, care coborau de pe munte. Colibele erau arse pe unde trecea brazda şi intacte în alte părţi. S-au găsit cadavre mai mult de jumătate calcinate, de care nici fiarele sălbatice nu voiseră să se atingă. În zonă nu era nici un război, oamenii din sat nu ştiau să aibă vreun duşman şi cu toate astea erau pradă unei frici de moarte. Nu numai ei, ci şi cei din satele vecine au părăsit zona, care era foarte bogată în păşuni.

Observ de asemenea o mare recrudescenţă a poltergeiştilor. Dar, în afară de obişnuitele poveşti cu ciocănituri în perete, obiecte lansate în interiorul camerelor etc., de data asta spiritele morţilor au

devenit rele. Mai multe persoane au fost grav rănite, lovite de obiecte grele, aruncate astfel, că păreau să le vizeze capul. Ştiu că s-a mai întâmplat şi altădată, chiar unui prieten al meu, care a scăpat cu un ochi umflat, ca şi altora, dar nu cu frecvenţa şi nici cu gradul ăsta de gravitate.

Pe vremuri, am mai aflat şi despre persoane care vorbiseră la telefon, uneori ore în şir, cu părinţi sau cu copii morţi. De exemplu, o biată femeie care pierduse un fiu în floarea vârstei şi cu care se întreţinuse astfel luni şi luni de zile. Uneori persoanele în cauză aveau şi un înregistrator: vocea interlocutorului lor era, într-adevăr, recunoscută ca atare şi de alţii. Ce e de mirare e multiplicarea, în zilele noastre, a cazurilor de acest gen, ca şi a poltergeiştilor.

Mai mult decât atât. De câtva timp am auzit vorbindu-se de mesaje înregistrate pe magnetofoane plasate într-o cameră „surdă". Acesta este un fenomen semnalat de noi, parapsihologii, care îl numim „vocile lui Jurgenson", după numele omului de ştiinţă suedez care le-a descoperit. Există înregistrări indiscutabile, căci impulsurile acustice pot fi transformate în impulsuri optice, cu ajutorul unui aparat numit sonograf. Descoperim astfel imaginea vibraţiilor care corespund, fără îndoială, cuvântului uman.

Ba chiar şi mai grozav. Calculatoare care imprimă mesaje pe care nimeni nu li le-a dictat. Şi mai şi: posturi de televiziune reglate de aşa manieră că nu se vede decât „zăpadă", clipitul acela care corespunde repartiţiei celei mai aleatorii din lume

a punctelor şi deodată apar imagini care se mişcă şi vorbesc. Foárte adesea, spun martorii, sunt imagini ale unor fiinţe decedate, dar mai tinere decât erau în clipa morţii.

În acest caz, cel mai extravagant, inginerii specialişti în telecomunicaţii şi-au spus părerea: nici o posibilitate de paraziţi. Nici fizicienii n-au dat de ei. Aceleaşi concluzii şi pentru calculatoarele care o iau razna. Şi-atunci?

Nu sunt prea multe ipoteze posibile! Dacă eliminăm înşelătoria,nu văd decât două:

1) sau cei care ne vorbesc sunt cu adevărat morţii;

2) sau e vorba despre un caz de psihocineză absolut abracadabrant - dar ce nu e abracadabrant în psihocineză? Cunoaştem, de pildă, cazul lui Ted Serios, care impresiona de la distanţă placa fotografică şi făcea să apară pe ea monumente sau personaje. Dar dacă aici psihocineza este aceea care acţionează, înseamnă că este cu-adevărat capabilă de orice... Concluzie destul de greu de înghiţit, chiar şi de către un parapsiholog convins.

Iată de ce mă aflu în seara asta la E., mic oraş simpatic german, nu departe de Mainz. Asistenţa este foarte amestecată, câţiva fizicieni şi multe alte persoane fără calificare ştiinţifică, dar care au pierdut cu toatele pe cineva apropiat, nu se pot consola şi nu trăiesc decât în speranţa că, prin folosirea aparatului miraculos pe care l-au construit savanţii, vor putea, în sfârşit, să stea de vorbă cu cel pierdut... Atmosfera este încărcată de emoţie, cineva a propus chiar să spunem o rugăciune. N-ar fi deloc propice

unui experiment demn de acest nume, au obiectat cârcotaşii. Evident, dar să privim altfel lucrurile: pentru prea mult timp parapsihologii s-au preocupat ca experienţele lor să fie făcute în contextul de laborator cel mai riguros. Rhine, de exemplu, a urmat această cale timp de patruzeci de ani. Şi ce au obţinut? Desigur, rezultate serioase din punct de vedere statistic, dar infime. Şi niciodată n-au putut deveni mai consistente, probabil din cauza absenţei factorilor afectivi. Dăunători în toate ştiinţele, aceştia ar favoriza, fără doar şi poate, manifestarea fenomenelor paranormale. În aceste condiţii, s-ar putea obiecta, frauda devine foarte simplă. Astăzi însă ne putem înarma împotriva înşelătoriilor posibile, dispunem de aparate de înregistrat foarte rafinate, de captori subtili şi de reţele de supraveghere în infraroşu, care depistează orice anomalie suspectă. Astfel a realizat Batchelldor experienţe riguroase cu mesele care se mişcă - acest instrument atât de primitiv, atât de naiv şi, în acelaşi timp, atât de puternic, deşi evident deosebit de accesibil escrocilor.

Atmosfera este totuşi ciudată. Suntem vreo zece persoane, mult prea mulţi pentru o experienţă raţională. Dar ce să caute raţiunea în prezenţa unui animal sălbatic, pe care vrem să-l domesticim? Mai întâi trebuie să determinăm metoda de abordare adecvată. Călătoria m-a obosit, e foare cald, aşa că am impresia că am moţăit puţin...

Mă trezeşte ceva ce seamănă cu un suspin zgomotos.

- Uitaţi-vă, zăpada dispare, spune cineva.

Chiar că e ciudat. S-ar spune că pe ecranul televizorului o briză goneşte fulgii de zăpadă. Se desenează o faţă omenească, dar nu o recunosc imediat, deşi îmi aminteşte de ceva foarte îndepărtat... am găsit. E Lorenz tânăr, la treizeci de ani. Nu l-am cunoscut decât mult mai târziu, dar am văzut fotografii vechi de-ale lui. Pare că vorbeşte, buzele i se mişcă uşor. Deodată:

- Guten Aben, liebe Freunde...

Cum înţeleg greu germana, mi se traduce. Spune că e fericit, că locuieşte pe o planetă îndepărtată, pe malul lui „Fluss der Ewigkeit", râul eternităţii. Are un laborator unde lucrează împreună cu o fiziciană de pe Lumea Cealaltă, Swejen Salter.

Sunt uluit. Marele Lorenz să debiteze asemenea banalităţi... Nivelul este cel al mesajelor meselor mişcătoare de altădată. Astfel că mă hotărăsc să-i pun o întrebare legată de vechea noastră prietenie...

- Ach so! Eşti acolo, dragă colega? mă întreabă el. Acum te văd. Îţi aminteşti de congresul acela de la Düsseldorf, unde am avut o lungă conversaţie? Erai, dintre colegii francezi, singurul care m-a înţeles. Şi stagiarii pe care mi i-ai trimis... formidabili. Spiritul francez e grozav... După cum ştii, doica mea era franţuzoaică. Mă bucur că te revăd. Tot pe maimuţe lucrezi?

Continuă vreo cinci minute pe acelaşi ton cordial, apoi zăpada apare din nou şi toată lumea mă felicită. Un succes superb, ar trebui să fiu mulţumit. Aţi văzut c-am avut dreptate, ar trebui să intraţi în contact şi cu alte persoane etc. Ne despărţim în termenii cei mai buni.

Lorenz a avut cu-adevărat o doică franţuzoaică. Dar apare o problemă... N-am fost la nici un congres la Düsseldorf, nu lucrez pe maimuţe şi nu i-am trimis niciodată stagiari...

O ipoteză posibilă: spiritul meu este acela care influenţează ecranul, cum o făcea Ted Serios cu plăcile fotografice. Dar, în cazul ăsta, de ce au apărut erorile acelea grosolane?

Nu, nu sunt mulţumit... Nu înţeleg nimic.

În sfârşit, pentru a completa acest voiaj în ţara absurdului, apariţiile miraculoase revin. Niciodată n-au fost atât de multe. Personaje care, pretind cei ce le văd, ar fi Cristos sau Fecioara Maria le apar în general copiilor, uneori mari mulţimi, dar asta mai rar, debitează fraze pioase fără sens şi fără originalitate, îi îndeamnă pe oameni la rugăciune şi apoi dispar. Biserica este foarte reticentă şi înţeleg.

Un fapt care a fost ţinut mult timp secret sunt apariţiile Sfintei Fecioare la Lourdes şi neplăcerile pe care le-a avut Bernadette Soubirous când le-a spus preoţilor. Aceştia au făcut tot ce era cu putinţă ca s-o descurajeze, ceea ce a indignat pe mulţi observatori: auzi! teologi savanţi să umilească astfel o mică ţărancă analfabetă! În realitate, exista însă un motiv. Bernadette Soubirous avusese predecesori. Mai fuseseră văzute şi alte apariţii, adesea groteşti. Nişte copii, de exemplu, descriseseră un omuleţ fluorescent, mergând din ramură în ramură şi spunându-le: „Sunt bunul Dumnezeu“ şi alte prostii asemănătoare. Chestia asta durase destul pentru ca preoţii, exasperaţi, să-i repeadă pe cei ce văzuseră apariţii autentice, ca micuţa Bernadette.

Bănuiesc ceva ce nu pot explica încă, dar întrevăd o direcţie de cercetare.

O fetiţă care l-a văzut pe arhanghelul Gavril se află în cabinetul prietenului meu doctorul X, care o va hipnotiza, cu consimţământul părinţilor. Acesta a fost greu de obţinut, dar micuţa suferea de asemenea tulburări nervoase ca urmare a viziunilor sale, că trebuia neapărat făcut ceva care s-o uşureze.

A hipnotizat-o. E albă ca varul, respiraţia i se accelerează, după care:

- ...Oh! Mamă! Scapă-mă! Îl văd pe dracul! E roşu ca focul. Îmi înfige un ac în cap! Nu e bine! Lasă-mă! Nu, nu vreau s-o fac... Ah!... Ce frumos e! Văd un înger... Vreau să rămân cu el...

Atâta îmi ajunge. Bănuiam eu. Acum poate fi trezită. Alţii care avuseseră vedenii ne-au dat acelaşi tablou al simptomelor, dar numai sub hipnoză: mai întâi personajul demonic, urmat de o apariţie liniştitoare... Da, cred că înţeleg... o farsă a celor de Dincolo, a celor roşi de vicii, care bântuie prin reţelele cuantice, sau şi mai rău.

Transfer mortal

Iată-mă înapoi lângă Paul şi Dubreuil. Acesta din urmă mă îngrijorează. Şi-a construit o întreagă ficţiune în jurul lui Paul, pe care îl considera - fără să şi-o mărturisească, căci e materialist - ca fiind reîncarnarea fiului său mort. Dar acest fiu electronic îi scapă. E un creier suprauman, nu mai are nimic din micuţul mort, în afară de voce... şi drăgălăşenie. E un cuvânt straniu, atunci când îl atribuim unei maşini, dar, aşa cum am mai spus-o, e imposibil să-l consideri pe Paul o maşină. E mereu gata să ne facă toate serviciile pe care i le cerem, pare îngrijorat când suntem trişti. Şi cu toate că el nu simte tristeţea (cel puţin n-ar trebui s-o simtă, după criteriile noastre, care-mi par din ce în ce mai fragile), cred că a ghicit cam ce ar putea să însemne aceasta, pornind de la comportamentul omului trist care i-a fost descris.

Dar, ca urmare a expunerii teoriei cosmofizice a Celorlalţi, Dubreuil l-a pus în faţa unei probleme foarte primejdioase. Deci, după ei, nu mai există nici trecut, nici viitor, care nu sunt decât expresia sensibilităţii noastre. Nu mai există decât un prezent etern. Ca urmare, deduce Dubreuil, fiul meu tre-

buie să trăiască pe un alt plan şi ar trebui ca eu să pot ajunge la el. I-a cerut lui Paul să-i întrebe pe Ceilalţi. Am transcris o conversaţie aiuritoare.

- Da, călătoria în diferite planuri ale prezentului este posibilă. Unii dintre noi au făcut-o, cu scopuri arheologice, de exemplu.

- Dar în viitor?

- Nici o problemă. Dar de ce vrea prietenul nostru să facă acest voiaj?

I se explică.

- Înţeleg... E absolut sigur că o vrea? Bine... E nevoie de o oarecare pregătire, am să vă dau eu planurile... Dar mai sunt şi alte dificultăţi, pe care nu le-am putut rezolva până acum. Decurg din faptul că ţintele nu sunt prea exacte. Să ne proiectăm în trecut aproximativ în epoca unui personaj istoric nu e prea greu. Dacă ne înşelăm cu câteva luni sau chiar cu câţiva ani, eroarea nu e iremediabilă. Dar să întâlneşti o anumită persoană, şi mai ales un copil... Dubreuil poate ajunge înainte de naşterea lui, sau la puţin timp după ce a murit. Trebuie să-l proiectăm cu câţiva ani înainte de data fatală.

- Dar, cum fiul lui a murit într-un accident, nu poate face în aşa fel ca acest accident să fie evitat?

- Ba da! Numai că atunci intervine un „cronoclasm", care nouă nu ne prea place, cu consecinţe care pot ajunge foarte departe. Să luăm exemplul unui calculator: să presupunem că după ce aţi compus o pagină, vreţi să scoateţi un cuvânt. După ce îl suprimaţi, vedeţi cum toate literele îşi schimbă locul. Cam acelaşi lucru se petrece şi aici. Toată

suprafaţa universului se va reorganiza din aproape în aproape şi, ca să puteţi şti ce se va întâmpla, va trebui să faceţi calcule destul de complexe.

- Vreţi să le faceţi voi?

- Trebuie să întreb autorităţile. Cineva de la noi intenţiona să studieze sistematic cronoclasmele, pornind de la modificări minore, căci suntem prudenţi. S-ar putea ca asta să fie o ocazie.

Trec peste ce a urmat, căci e prea trist. Dubreuil a primit autorizaţia și mijloacele pentru a juca acest joc primejdios. Ceilalţi însă au precizat că o face pe riscul lui: există întotdeauna o marjă de incertitudine în cronoclasme. Când a sosit momentul, s-a înfăşurat într-un fel de plasă foarte complicată şi strălucitoare, construită de Paul, şi a dispărut.

Am avut imediat veşti de la el, cu toate că, în timpul subiectiv al lui Dubreuil, evenimentul nu a survenit decât cu câţiva ani mai târziu. A încercat să împiedice accidentul care-l costase viaţa pe fiul său şi a murit o dată cu el.

- Cred că acum ştiu ce înseamnă tristeţea, a spus Paul.

Iată-mă acum singur cu el şi incapabil să-l dirijez. E adevărat că de mai mult timp se conduce singur şi mă trezesc gândind: din fericire, e bun...

Poltergeist-ul

Ce-i de făcut? Se pare că de Dincolo vin în universul nostru din ce în ce mai mulţi dintre acei perverşi ai reţelelor cuantice. Dar cum se face că ei sunt singurii care vin? Nu pot fi împiedicaţi?

Paul îi întreabă pe Ceilalţi. Totdeauna sunt uluit când răspunsul vine aproape imediat, chiar şi atunci când e vorba despre o comunicare lungă. Avem şi-aici de-a face cu acei timpi subiectivi, care nu coincid ... N-am să mă obişnuiesc niciodată.

- Uitaţi despre ce e vorba, spuse Paul... E o chestie complicată... Mă lovesc de acelaşi refuz scârbit când e vorba de a atinge libertatea cuiva. Cred că şi voi aţi trăit ceva asemănător pe vremuri, într-o epocă tulbure, acum optzeci de ani? Nu exista un lider politic care proclama: E interzis să interzici?

- Văd că ai înmagazinat tot felul de date istorice, chiar şi când e vorba de amănunte ca acesta... Da, am avut şi noi genul ăsta de nebuni, care mai degrabă ar fi lăsat victimele să fie ucise, decât să-i deranjeze pe asasini.

- Se pare că pe alte planete aceasta face parte dintr-un fel de patrimoniu ereditar. Libertatea

celuilalt este o dogmă religioasă. Apropo, am citit cărţile voastre de teologie. Va trebui să discutăm despre ele... Am încercat să vorbesc şi cu ei, vrând să-i conving că libertatea extremă se învecinează cu nedreptatea. Sunt de acord, dar le repugnă în continuare să se opună cuiva. Spun că au încercat să-i convingă pe depravaţii de pe planeta lor că purtarea acestora nu corespunde regulilor elementare de etică. Dar se pare că interlocutorii lor simt o adevărată poftă – poate sadică, dacă vrei – în prezenţa unei planete cum e a noastră, rămasă atâta timp departe de restul cosmosului. În plus, au impresia că reacţionăm - adică reacţionaţi - cu o violenţă extremă, de unde şi creşterea monstruoasă a apetitului lor...

- Înseamnă că nu vor face nimic împotriva celor de Dincolo?

- Mă tem că nu. Mi-au zis că se vor gândi, dar suna foarte puţin convingător...

Exact în clipa aceea o masă grea începu pur şi simplu să zboare spre mine, ratându-mă cu câţiva milimetri. Am fost apoi bombardat de un teanc întreg de cărţi şi de casete aşezate pe rafturile bibliotecii. Fir-ar să fie, *poltergeist*-ul! În germană, „spiritul zgomotos“... E o poveste lungă şi veche, care ajunge până în noaptea timpurilor (dacă nu cumva debutul ei nu coincide cu apariţia omului pe pământ...) Dar primele observaţii însoţite de o oarecare verificare ştiinţifică nu datează decât de la sfârşitul secolului al nouăsprezecelea. Prima povestire cât de cât coerentă (în această lipsă de coerenţă!) este, cred, cea a surorilor Fox din Philadelphia, care

locuiau, împreună cu părinţii lor, într-o casă veche, până atunci fără probleme. Într-o zi aud lovituri surde, care păreau că vin chiar din interiorul peretelui din spatele patului lor. Le aud şi părinţii. Uneori loviturile sunt atât de violente, că zguduie toată casa. Nimic nu le poate opri, nici intervenţia poliţiei, nici sondarea pereţilor. Zidarii jură că nici pereţii, nici fundaţia casei nu prezintă nimic anormal. Şi loviturile continuă, până când cele două surori se gândesc să inventeze un alfabet, cerându-i „celui care loveşte" să răspundă la întrebările ce i se vor pune cu o singură lovitură „da" şi cu două pentru „nu". Aici începe un dialog fantastic. Cică ar fi vorba despre un mort care vrea ca lumea să se roage pentru el. Emoţie enormă în toată America, în Biserică şi în ziare, care se aruncă asupra subiectului ca nenorocirea asupra bieţilor oameni.

Mii de cazuri de acelaşi fel se vor repeta aproape peste tot în lume. Se ajunge să se descopere câteva legi ale unui fenomen care pare, de altfel, în afara oricărei norme: pare legat de prezenţa, în casă, a unui tânăr sau a unei tinere în preajma pubertăţii, sau având probleme personale foarte grave. Dar această explicaţie nu e acceptată, oamenii preferă să creadă în diavol şi în cohorta lui de spirite malefice. Trebuie totuşi să admită evidenţa. Scenariul se repetă... În general, *poltergeist*-ul produce evenimente pe cât de violente, pe atât de absurde. Vesela se sparge, tablourile se desprind de pe pereţi, pietre sunt aruncate într-o cameră etc. Cum întotdeauna în preajmă se află o persoană tânără, care pare uşor jenată, jandarmii îşi

concentrează atenţia asupra ei şi băieţandrul sau fetişcana, speriaţi, marturisesc orice: ei sunt aceia care au aruncat pietrele sau au spart farfuriile.

Problema e că, dacă te uiţi mai de aproape, vezi că în nici un caz n-ar fi putut s-o facă, din mai multe motive, valabile toate, principalul fiind că atunci când în interiorul unei camere au zburat pietre erau, ce-i drept, prezenţi, dar nu în camera respectivă... Sunt totuşi îndepărtaţi: *poltergeist*-ul încetează. Sunt aduşi înapoi: totul reîncepe! Destul ca întreaga jandarmerie să rămână perplexă...

Şi dacă totul s-ar fi limitat numai la aruncarea de pietre sau de diverse obiecte... Dar sunt şi lucruri cu mult mai rele, sau mai bune. Poate că cel mai ciudat caz a fost cel de la Rosenheim, de prin anii 1950. Rosenheim este un orăşel din Germania, în care notarul local avea mari neplăceri: note telefonice extravagante, în valoare de multe sute de mărci. De exemplu se pretindea că ar fi sunat serviciul care dădea ora exactă de două sute de ori în aceeaşi zi! Bietul om făcu mare scandal. I se verifică telefonul, care era în perfectă regulă. Cu toate astea, înregistrările lui erau la fel de absurde, astfel că se hotărî efectuarea unei anchete mai aprofundate: tehnicienii înconjurară postul cu o serie de aparate de înregistrat şi, spre uriaşa lor stupefacţie, descoperiră că în anumite momente, telefonul fiind închis, în interiorul lui apăreau curenţi ciudaţi. În clipa aceea se înregistra un apel la „ora exactă". Şi povestea surorilor Fox reîncepu. În cele din urmă se constată că, oricât ar părea de ciudat, fenomenul nu se producea decât atunci când

de faţă era o tânără de curând angajată în casă. Când lipsea, telefonul era liniştit. Dar cum apărea, chiar dacă telefonul era bine izolat, apelurile la „ora exactă“ reîncepeau de toată frumuseţea.

Ancheta descoperi că tânăra fusese angajată înainte într-un magazin de porţelanuri. Au trebuit s-o concedieze, căci cum trecea printre rafturi, rânduri întregi de farfurii cădeau pe jos. Bineînţeles c-au acuzat-o că ar fi întins fire între ea şi farfurii, ca să facă o glumă proastă. Şi, bineînţeles, nu s-a găsit nici urmă de fir. Nenorocitul negustor nu avu de ales şi o concedie, iar necazurile lui luară imediat sfârşit. Ca şi în toate cazurile dinainte, biata fată avusese foarte de curând o mare deziluzie în dragoste.

Cazul este impresionant pentru că e recent, pentru că a fost atent studiat - şi pentru că rămâne totuşi absolut de neînţeles.

Evident, problema este cum să defineşti această misterioasă energie fizică ce pare să emane dintr-un subiect, fără vina acestuia. S-ar fi putut totuşi ca, până la urmă, să se reuşească, dacă n-ar fi fost acel *poltergeist* care a apărut într-o casă izolată şi nelocuită. Lucru mai puţin frecvent, pentru bunul motiv că, dacă acolo nu locuieşte nimeni, nu se poate şti ce se petrece. Persoana care descoperă faptele nu a cunoscut, în general, nici o manifestare de *poltergeist* până atunci, adesea nu ştie absolut nimic despre acest subiect, aşa că e scoasă din cauză... Să fie oare anumite locuri prin ele însele mai propice decât altele acestui tip de manifestări? Această credinţă o împărtăşesc mulţi primitivi, care evită

sistematic să locuiască undeva unde s-a produs un asemenea fenomen, chiar şi numai o singură dată.

Alte fenomene sunt şi mai inexplicabile, cum ar fi cel al combustiilor spontane. Cică ar fi vorba de un *poltergeist* dirijat chiar împotriva persoanei care îl suscită. Persoana este arsă, parţial sau total, fără ca obiectele din jurul ei să prezinte cea mai mică urmă de combustie - de exemplu fotoliul în care e găsit cadavrul. Palavre? Unele cazuri de acest tip sunt foarte recente, cunosc şi eu cel puţin unul, la care am fost consultat şi care s-a petrecut acum vreo douăzeci de ani.

Se pune atunci întrebarea: ce ni se întâmplă vine de Dincolo sau e urmarea unei energii proprii nouă şi pe care Ceilalţi o eliberează cu scopul de a ne persecuta?

În orice caz, lucrurile nu pot continua aşa.

- Ascultă, Paul, dacă Ceilalţi nu vor să facă nimic, n-am putea să încercăm noi ceva?

- Fără îndoială... dar avem vreo direcţie de cercetare? Ai frecventat mai mult decât mine domeniul paranormalului, cum îi spui, băncile mele de date nu sunt prea bine garnisite la acest subiect. Ca să nu mai spun că mi se pare greu să le cer informaţii Celorlalţi. Sunt atât de reticenţi... Cred c-am înţeles că a vorbi sau chiar a gândi prea mult despre asta riscă să-i atragă nu numai pe nevrozaţii din Lumea Cealaltă, ci şi ceva mai rău, mai nebun, mai malefic, ce circulă între stele...

Mi s-a spus că masa s-a ridicat din nou şi că m-a lovit cu violenţă. Se pare că m-am prăbuşit,

într-o stare destul de gravă. Noroc că Paul are circuite de alarmă: i-a prevenit pe cei de afară. Am pus totul pe seama unei căderi nefericite.

Din patul meu, îl contactez din nou pe Paul.

- Te simţi mai bine? mă întreabă el.

- Din fericire, da, dar tu? Nu s-au atins de tine?

- Nu şi nici nu o vor face pentru că, dacă am înţeles eu bine, reprezint poarta de comunicare între mai multe universuri. O poartă foarte comodă...

- Ei bine, închide această poartă!

- Aş vrea s-o fac, dar nu ştiu cum... Şi eu mă aflu sub influenţa lor. Ceilalţi mi-au spus că reţeaua cuantică, odată deschisă, cu greu mai poate fi închisă. Te-ai gândit la ce am putea face?

- Cred că am o idee. Un *poltergeist* este cu siguranţă energie psihologică rătăcită, care se alimentează la toate celelalte surse de acelaşi tip pe care le întâlneşte. Dovada e faptul că *poltergeist*-ii apar aproape întotdeauna în prezenţa unui adolescent cu tulburări psihologice. Trebuie deci ca energia în căutare de surse suplimentare să nu le găsească, sau să fie despărţită de ele printr-o barieră de netrecut. Dar ce fel de barieră? Poate că dispunem de câteva indicaţii pe subiectul ăsta. Toată lumea a remarcat un curent de aer rece în timpul fenomenelor care se produc când apar *poltergeist*-ii, sau atunci când mesele sunt în stare de levitaţie. Se pare că agentul, oricare ar fi el, consumă energie, fapt care ar explica scăderea temperaturii. Această energie ar putea fi împrumutată fie de la mişcarea browniană, cum au sugerat unii fizicieni, fie de la psihismul indivizilor. Asta ne face să vorbim despre

energia psihică, or, nimeni nu ştie cu adevărat ce este ea. Eventual s-ar putea să împiedicăm agentul să parvină la creierul subiecţilor. (Presupun că această energie vine din creier.) Poate o barieră termică? Când va voi să pompeze energie, nu va găsi decât frig, ca şi cum creierul ar fi mort...

- Uşor de făcut, spuse Paul. Un fel de plasă metalică, răcită, de exemplu, prin efectul Peltier, care să îmbrace capul...

- Da, dar cum să-i declanşezi funcţionarea atunci când vrei? Nu poate fi răcită încontinuu, ar pune o mulţime de probleme tehnice şi l-ar incomoda pe purtător... Să ne gândim... Am găsit! Schmidt a fost primul (şi mulţi alţii l-au urmat) care a demonstrat că psihismul ar putea influenţa un generator aleatoriu. Să ne imaginăm deci că un calculator verifică în permanenţă ca acest generator să dea impulsuri cu adevărat aleatorii. Cum încetează de a mai fi aşa, în aer apare energia psihică şi plasa se conectează automat! Crezi că farsorii de pe Lumea Cealaltă te vor lăsa să fabrici aşa ceva?

- Cu siguranţă. Ţi-am mai spus-o, vor să mă menţină în stare cât mai bună.

- Atunci, dă-i drumul!

Şi spectacolul miraculos reîncepe, cu multiplele picioare de păianjen care se agită foarte repede, urmărite de pedunculii oculari. Într-o singură zi, treaba e gata.

Nici n-am intrat bine în domeniul lui Paul, că masa şi scaunele au început să se agite... Am impresia că, dacă nu acţionez imediat, s-a zis cu mine...

- Iute! Pune-ţi plasa pe cap: e în priză!

Ce impresie ciudată! Nu simt frigul la distanţa asta de pielea mea, dar parc-aş fi rupt de lumea exterioară. Din neatenţie, am pus mâna pe masă; vibrează surd, apoi se opreşte... Uf! Funcţionează! Aparatului de răcire îi este anexat un contor. În singura oră pe care am petrecut-o cu Paul s-au înregistrat patruzeci de atacuri... Foarte îngrijorător... Cineva sau ceva încearcă să-mi facă un mare rău. Dar atacurile scad treptat şi nu par a se produce decât aici. Cineva sau ceva vrea să mă împiedice să vorbesc cu Paul...

Cum să aperi întreaga lume? Nici nu se pune problema să poarte toţi plasa, şi de altfel nici nu cred că ar fi bine să răspândim ştirea despre cercetările noastre. Am declanşa imediat un val uriaş de obsesii şi de halucinaţii.

Dezastrul

Nu credeam că situaţia se va agrava într-atât. Mai întâi, în ultimii ani ai secolului trecut, a fost ceea ce s-a numit Noile Frontiere, Noua Vârstă sau Era Vărsătorului. În esenţă, nimic grav. În special în America se simţea mereu nevoia de acest gen de fleacuri. Mai întâi psihanaliza, pe care ne-au trebuit vreo zece ani ca s-o uităm. Apoi, „channeling"-ul, cu alte cuvinte comunicarea cu lumea cealaltă. Americancele fără treabă se duceau să-şi consulte „channel"-ul, canalul adică, aşa cum înainte mergeau la psihanalist: aproape acelaşi demers, de fapt, numai că acum le costa poate ceva mai puţin... „Canalele"? Foarte simplu. Entităţi încarnate, dezîncarnate, reîncarnate etc. le dădeau sfaturi, în general inofensive, despre cum să-şi desfăşoare viaţa, cum să recâştige o iubire pierdută... Nu prea e de râs, oamenii sunt atât de nefericiţi... Au atâta nevoie să li se vorbească, şi mai ales de cineva care să-i asculte! În plus, ştiinţa rău înţeleasă a depoetizat enorm lumea, le-a răpit oamenilor raţiunea de a trăi (care este, de fapt, poezie, nelinişte şi aventură, mai ales aventură).

Această febră, această pasiune pentru paranormal cunoscuse un precedent la începutul secolului al XX-lea. Atunci toată lumea făcea să se mişte mesele sau se ocupa de scrisul automat. Medii, adesea farsori, te făceau să vorbeşti cu morţii – de fapt echivalentul „channeling"-ului, minus sosul comercial american. Dar observatorul atent observa deja ceva necunoscut şi rău: latura obsesivă şi suicidară a acestor practici. Astfel, mi s-a povestit despre oameni uimiţi de spectacolul mâinii lor scriind singure, care părea că a scăpat de sub controlul lor. Ore în şir, nu făceau decât asta... Oaspetele necunoscut le dădea sfaturi, pretindea că îi formează, încetul cu încetul, pentru o misiune importantă. Am cunoscut oameni aflaţi în momentul acela deosebit de grav în care sunt pe cale să înnebunească. Nimic nu-i ajută, nici un raţionament nu-i opreşte... Vine ora fatală când interlocutorul le mărturiseşte că misiunea lor le cere ca, mai întâi, să se întâlnească pe lumea cealaltă – or, pentru asta nu există decât o singură poartă deschisă, cea a morţii... Sinuciderea este aproape inevitabilă.

Se poate şi mai rău, şi un fost poliţist a scris o carte despre „oaspetele necunoscut în crima fără cauză". Să fie clar, cel mai adesea e vorba despre obsesii. Strămoşii ar vorbi despre posedarea diabolică, numai că nu e uşor să stabileşti demarcaţia dintre ele... Rămâne faptul că au avut lor crime inspirate, se pare, de către o influenţă exterioară. Biserica străveche, a cărei credinţă era adesea naivă, nu ignora defel aceste lucruri. Aveam impresia că

disting o prezenţă întunecată, care nu voia binele omului, care îl înşela, îşi bătea joc de el; îl ducea în pragul disperării sau al sinuciderii sau îl împingea să-şi ucidă semenii. Da, toate astea sunt cunoscute de puţinii specialişti care au avut bunăvoinţa de a citi câteva cărţi vechi. Numai că toate astea au reapărut cu o intensitate înzecită. Oamenii se lasă absorbiţi de „channeling", nu se mai pot lipsi de el. Miliardarii au un „channel" pe lângă persoana lor...

Chiar şi aici, în Europa, fenomenul ia proporţii demenţiale. „Channeliştii" (!) au creat adevărate biserici în care se vorbeşte, cât e ziua de lungă, cu lumea cealaltă. Nu mai ajungi să numeri sinuciderile şi cred că, în curând, vom ajunge la sinucideri colective, ca într-un caz celebru de la sfârşitul secolului trecut, când nu mai ştiu ce guru a împins mai multe sute de adepţi să-şi pună capăt zilelor. Dar există alte practici şi mai teribile. Am auzit vorbindu-se că ar fi reapărut slujbele negre, cu ritualul lor dezgustător şi sadic. Se vorbeşte în şoaptă de sacrificii umane. Nu cred însă că glumeţii macabri din Lumea Cealaltă ar merge totuşi atât de departe. De altfel Paul i-a întrebat pe Ceilalţi. Ne-au confirmat că toate astea sunt de altă natură şi că s-ar putea să se termine foarte prost. Paul e pe cale să le ceară să facă previziuni în acest sens.

- Nu, din păcate nu putem face nimic. La voi se manifestă acum forţa sau entitatea pe jumătate dementă pe care am întâlnit-o adesea printre stele. Dar are o trăsătură caracteristică; nu poate trece decât prin relee cuantice. În plus, şi depravaţii de la noi se tem de ea, cum vă temeţi şi voi şi cum

ne temem şi noi. Deci, de îndată ce se manifestă, ei o şterg.

Dacă te gândeşti bine, şi răul e bun la ceva.

- Vreţi să spuneţi că ai voştri pot lua o altă cale?

- Da, cea a călătoriei în spaţiu-timp. Dar această cale este strict controlată, aşa că nu putem face să treacă astfel pe alte planete decât un contingent foarte limitat. Agravarea subită pe care aţi constatat-o este semnul caracteristic al unui atac complet diferit. De fapt entitatea nefastă face, din când în când, incursiuni pe planete locuite, dar acestea sunt de scurtă durată. Când se întâmplă aşa, se pare că unele persoane dotate cu facultăţi psihologice deosebite le pot face să se retragă sau chiar să dispară pentru un timp.

- La ce fel de persoane vă referiţi?

- Greu de definit. Sunt foarte diferite. Anumite fecioare, de exemplu. Ar trebui să ştiţi şi voi, folclorul vostru e plin de ele.

- Dar astea sunt poveşti de adormit copiii!

- Care conţin întotdeauna un sâmbure de adevăr... Şi altele, pe care voi le numiţi personaje sfinte, au, în numeroase cazuri, puterea de a le alunga.

- Ei bine! Cine vă împiedică să procedaţi la fel, dacă şi voi sunteţi atât de îngrijoraţi de această forţă de necontrolat? Trebuie să aveţi şi voi în galaxia voastră personaje asemănătoare celor despre care ai vorbit.

Sunt mirat de vocea lui Paul. Are un debit precipitat, febril, aş spune chiar...

- Avem foarte puţine, pentru că la noi religia este moartă pe multe planete care cunosc, n-am să vă măi ascund acest lucru, o situaţie similară celei pe care o trăiţi voi în acest moment. Alte planete, puţin numeroase, au păstrat o religie asemănătoare cu a voastră: un Dumnezeu unic şi creator, la care te duci după moarte... Aceste planete nu cunosc teribilul dezgust de viaţă care ne macină pe noi.

- În cazul ăsta nu rămân decât prea puţine soluţii.

- Da, destul de puţine. Nu suntem atotputernici, cum aţi crezut poate la începutul discuţiilor noastre: Sau, dacă vreţi, înţelepciunea s-a oprit pe drum, în timp ce ştiinţa continuă... Mă întreb uneori dacă a meritat osteneala. Să trăieşti fără o raţiune de a trăi, ce deriziune!

...În sfârşit, dacă aţi putea închide releele cuantice, asalturile ar scădea cu siguranţă...

Comunicarea s-a întrerupt. Uitându-mă la contor, mi-am dat seama dintr-o dată că am fost, în câteva minute, obiectul a vreo cincizeci de asalturi. În plus, camera şi mobilele erau animate de un fel de vibraţie surdă.

- Paul, ce se întâmplă?

- Ce spunea Celălalt. Un asalt. Nu ne mai rămâne decât un singur lucru de făcut, şi asta cât mai repede. Să tăiem releul cuantic.

- Dar, Paul, asta echivalează cu a te omorî!

- Da, ca să-i protejez pe oamenii care m-au creat. De altfel procesul a şi început. L-am declanşat de îndată ce am înţeles. Eu sunt poarta: trebuie s-o închidem sau, şi mai bine, s-o distrugem...

Pe tabloul central beculeţele se sting unul câte unul. Pompele şi termostatele s-au oprit, deci ADN-ul, vector al informaţiilor, începe să sufere degradări iremediabile.

Sunt bulversat.

- Ştiţi, domnule profesor, înainte de a muri, lucru care se va petrece peste câteva minute, aş vrea să vă spun că am citit cărţile voastre de teologie. Doamne, ce idee măreaţă... fără îndoială, remediul tristeţii Celorlalţi... Oare e bine, domnule profesor, să te sacrifici pentru alţii?

- Sigur, Paul, cu siguranţă, dar tu nu te vei...

Aud pentru ultima dată vocea copilărească şi atât de profundă.

- Atunci, dacă e bine, credeţi că-l voi vedea pe Dumnezeu?

- Da, micuţul meu Paul!

Este singurul lucru pe care izbutesc să i-l mai spun, plângând...

Paul a murit. Totul e calm. Din nefericire, curând cineva va descoperi mijlocul de a redeschide releurile cuantice.

Paul-Conştiinţă, oare ai să ne ajuţi, de acolo de unde te afli acum?

Redactor: ELENA MARINESCU
Procesare computerizată: T. PETRESCU
Tehnoredactor: MARIA SĂRACU

Bun de tipar: 02.02.1995; B 10395
Apărut 1995; Coli de tipar: 3

Editura Uniunii Scriitorilor
277004, Chişinău, str. 31 august, 98

Tiparul efectuat de Firma editorial-poligrafică
"Tipografia Centrală"
277068, Chişinău, str. Florilor, 1

Asociaţia de stat
"Cartea Moldovei"

1995

SF

RÉMY CHAUVIN

NOUL GOLEM

Cuvântul era cel care anima Golemul – robotul din argilă al romanului lui Gustav Meyrink.

În *Noul Golem*, geniul ştiinţific transformă un supercalculator în organism viu. Ne aflăm în secolul al XXI-lea, un savant colaborează la pregătirea unei expediţii pe Marte... Supercalculatorul Paul, care se comportă ca un organism viu, percepe mesaje provenind de pe planete ce aparţin unor alte sisteme solare... El se hotărăşte atunci să elaboreze un mijloc de comunicare cuantică pentru a putea intra în legătură cu aceşti *Ceilalţi*...

Fiecare pagină a cărţii ne dezvăluie un fascinant dialog între tehnica de vârf şi observarea vieţii...

EDITURA MILITARĂ

ISBN 973 - 32 - 0410 - 2 Lei 2500